

Riksdagens protokoll

2006/07:90

Fredagen den 13 april

Kl. 09.00 – 12.34

Protokoll
2006/07:90

---

1 § Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Centerpartiets riksdagsgrupp anmält Christina Andersson som suppleant i finansutskottet under Roger Tiefensees ledighet.

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 18 april–29 juli* till

suppleant i finansutskottet
Christina Andersson (c)

2 § Meddelande om allmän debattimme

Förste vice talmannen meddelade att allmän debattimme skulle äga rum *onsdagen den 18 april kl. 9.00*.

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2006/07:466

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:466 Tillväxtprogram för svensk modeindustri av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 10 april 2007

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Margareta Gårdmark Nylén

Tf. expeditionschef

Svar på
interpellationer

Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Morgan Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att nedläggningen av Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika inte ska gå ut över det förebyggande arbetet eller forskningen kring alkohol- och narkotikafrågor. Han frågar vidare vilka åtgärder jag ämnar vidta för att möta hotet från en ny drogkultur när kokainet kommit till Sverige på allvar.

Låt mig först av allt slå fast att jag delar Morgan Johanssons uppfattning att det behövs en stark nationell resurs för att driva det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet.

Jag delar bedömningen, som den förra regeringen slog fast i propositionen (prop. 2005/06:30) *Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner*, att det är angeläget att etablera en mer långsiktig struktur för att genomföra en alkohol- och narkotikapolitik inom ramen för handlingsplanerna. Den dåvarande regeringen angav att den hade för avsikt att återkomma med förslag till hur detta skulle organiseras inom ramen för den befintliga myndighetsstrukturen. Det är det som vi nu genomför.

De handlingsplaner som beslutades under den förra mandatperioden sträcker sig till och med år 2010. För åren 2006 och 2007 avsattes särskilda medel men den förra regeringen beräknade i budgetpropositionen för 2006 att den särskilda satsningen skulle upphöra 2008. Den nuvarande regeringen kommer i vårpropositionen, som offentliggörs i nästa vecka, att presentera fortsatta satsningar på det alkohol- och narkotikapolitiska området.

Redan nu kan jag försäkra att det fortsatta arbetet kommer att ha en hög prioritet. Nära 260 miljoner kronor kommer att avsättas per år under perioden 2008–2010. Båda kommittéerna kommer att ersättas med en mer långsiktigt hållbar organisatorisk lösning. Från min sida har jag varit noga med att betona att nedläggningen av Mobilisering mot narkotika och Alkoholkommittén inte får innebära någon ambitionssänkning.

Mobilisering mot narkotika och Alkoholkommittén har gjort ett fantastiskt jobb med att dra i gång detta jätteprojekt som en bred satsning på handlingsplanernas mål och intentioner. Man har haft en omfattande kunskapsinhämtning och samarbetat med många andra aktörer.

Ett av handlingsplanens grundläggande ställningstaganden är att det är på lokal nivå som politikens trovärdighet prövas därför att det är på lokal nivå som det praktiska arbetet utförs. Men den lokala nivån behöver också stöd för att kunna utvecklas. Här kommer våra myndigheter att få tydligare uppdrag att driva på metod- och kompetensutveckling inom sina respektive ansvarsområden. Vår ambition är att det framtida handlingsplansarbetet ska ske med oförminskad kraft men i en ny och mer långsiktigt hållbar form. Här kommer våra myndigheter att få ta ett större ansvar än de har i dag när det gäller att utveckla lokalt och regionalt arbete. De regionala och lokala samordnarna har naturligtvis en viktig roll även i framtiden.

Exakt hur den kommande strukturen ska se ut är ännu för tidigt att säga men det pågår ett beredningsarbete inom Regeringskansliet för att förbereda en sådan förändring. Här har naturligtvis de båda kommittéer-

Anf. 2 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret, Maria Larsson. Jag ska börja med att ta ur Maria Larsson en villfarelse som jag tycker skyntar fram i svaret. En socialdemokratisk regering hade aldrig beslutat att lägga ned de centrala statliga organisationer som har lett det förebyggande arbetet så framgångsrikt som man har gjort sedan 2000-talets början. Det vill jag göra fullständigt klart. Det hade vi aldrig gjort.

Vad hade vi gjort? Jo, vi hade permanentat dessa funktioner i statsförvaltningen, antingen som egna myndigheter – eller *en* egen myndighet – eller som en självständig del av en existerande myndighet. Men vi hade aldrig slagit sönder den organisation som nu finns, och Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika, som ni nu gör. Vi hade naturligtvis också fortsatt med den statliga finansieringen, och det är ju bra att ni ligger kvar på den nivå som vi etablerade, 260 miljoner per år. Det är bra. Problemet är att ni samtidigt avvecklar motorerna bakom hela det förebyggande arbetet när ni nu slår sönder de två organisationerna, när ni skingrar kompetensen och när ni har åstadkommit en situation där människor i de här organisationerna nu måste se sig om efter nya jobb. Och när ni väl har avvecklat Mobilisering mot narkotika och Alkoholkommittén den 1 januari 2008 har vi ingen aning om hur ledningen av det förebyggande arbetet på statlig nivå ska organiseras i stället. Det är hafsigt. Det är slarvigt. Det kommer allvarligt att försvåra det förebyggande arbetet framöver.

Varför kan jag då säga att vi aldrig skulle ha gjort så? Vi hade ju den här konflikten under mina år som folkhälsominister. Då och då kom det framstötter från Finansdepartementet som sade att vi skulle lägga ned Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika. Vid varje tillfälle avvisade vi dessa framstötter. Den sista gången gjorde vi en uppgörelse, jag och Pär Nuder personligen faktiskt, om hur vi skulle göra. Vi skulle fortsätta driva i kommittéform. Därefter skulle det bli en permanent struktur. Vi var överens om det, och vi var överens om att aldrig skingra kompetensen. Nu har Maria Larsson ansvaret, och det första hon gör är att hon lägger sig platt för Finansdepartementet. Det duger inte. Det börjar bli dags, Maria Larsson, att du vinner dina förhandlingar med Finansdepartementet.

Varför är då det här så förödande? Jo, för nu har vi byggt upp kompetensen. Vi har jobbat intensivt sedan 2001 och 2002. Dessa organisationer har lett det förebyggande arbetet. De har utvecklat metoder. De har forskat. Det, menar jag, har varit avgörande för att vi nu faktiskt börjar se hur kurvorna vänder nedåt igen. Antalet ungdomar som provar narkotika minskar. Drickandet bland ungdomar tenderar också att minska. Vi har gått emot en internationell trend. Där man överallt annars i världen ser en ökning ser vi minskningar. Där är Sverige det lysande undantaget.

Det har också fått internationell uppmärksamhet. FN:s chef för narkotikabekämpning, Antonio Maria Costa, besökte mig före valet i höstas. Han hade två budskap. Det ena var att Sveriges narkotikapolitik förmodligen är världens bästa eftersom vi satsar på alla delar: förebyggande, missbrukarvård och brottsbekämpning. Det andra var att han också var-

Svar på
interpellationer

nade för att vi nu kan riskera att gå in i en tredje våg av narkotikakultur. Amfetaminet och cannabisen har vi haft sedan 60-talet. Sedan kom heroinet på 90-talet. Och så varnade han: Ni står på tröskeln till att också få in kokain. De sydamerikanska kartellerna har börjat hitta sina vägar in i Västeuropa.

Just när vi kanske står inför en sådan ny drogkultur passar ni på att slå sönder den kompetens som har byggts upp. Nu ska ni avveckla den. Det är hafsigt, slarvigt och ansvarslöst. Jag är rädd att ni nu gör om samma misstag som ni gjorde i början av 90-talet då vi trodde att vi hade vunnit kampen mot narkotika.

Min fråga till Maria Larsson är: Hur kan ni i det här läget lägga ned Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika utan att ha en aning om vad som ska komma i stället?

Anf. 3 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Herr talman! Tack för svaret på en interpellation som Morgan Johansson har ställt. Det är en mycket viktig interpellation i tider när nya drogkulturer kommer till landet, vilket har nämnts i debatten. De har även slagit rot i Stockholm, vilket vi har kunnat följa i tv-serier under de senaste veckorna.

Jag vill försöka lägga ett utskottsperspektiv på detta eftersom jag är ledamot av socialutskottet där vi av tradition har varit väldigt eniga över partigränserna när det gäller bekämpning av alkohol och narkotika. Framför allt i narkotikafrågan har vi haft en total enighet. Det har varit vissa avvikande steg från detta när det gäller alkohol kopplat till andra partier inom alliansen.

Jag blir lite orolig när jag nu nås av informationen att man har planer på att lägga ned den nationella narkotikasamordnaren och skrota Alkoholkommittén. Precis som Morgan nämnde i sin inledning är de viktiga aktörer i det här arbetet och en drivkraft och motor.

I svaret nämns den bedömning som vi gjorde under den förra mandatperioden när vi behandlade de nationella alkohol- och narkotikahandlingsplanerna och sökte en mer långsiktig struktur för arbetet. De här kommittéerna och nationella samordnarna har bedrivit ett stort och viktigt arbete. Att man plockar bort den som jag ser som en sammanhållande länk gör mig lite orolig. Jag skulle vilja fråga statsrådet om de här tankegångarna är förankrade inom allianspartierna i socialutskottet som till stor del äger de här frågorna. När vi tog fram de nationella handlingsplanerna gjorde vi det i samverkan med justitieutskottet.

Det blir intressant att höra hur ni har diskuterat detta med kollegerna inom alliansen i utskotten.

Det är riktigt som statsrådet skriver att mycket av arbetet sker och ska ske på lokal nivå. Det är oftast där som kunskapen finns och det är där man har personkännedom. Det är där man kan se nätverken och göra kartläggningar och aktivt rikta insatserna. De lokala nivåerna behöver, som det står i svaret, kunna utvecklas, få tillgång till kompetens och vidareutveckling och få lära sig nya saker och träffa andra aktörer.

Statsrådet säger att våra myndigheter ska ta hand om det. Vi vet hur spretigt Myndighets-Sverige kan vara. Alkohol- och narkotikapolitiken är en så viktig fråga att det är bra om den kan ligga på *en* aktör som har

kontaktnät till de lokala organisationerna, kan kalla ihop dem, föra kompetensen vidare och skapa plattformar för att få tillgång till kunskaperna.

Jag ser den nationella narkotikasamordnaren och Alkoholkommittén som viktiga aktörer i detta. Därför blir jag lite bekymrad för att man kommer att tappa fart på lokal nivå.

Statsrådet skriver i sitt svar att detta inte får innebära någon ambitionssänkning. Det är just det jag tror att det kommer att bli. Jag tror att man kommer att skruva ned på takten. Det är jag livrädd för från ett utskottsperspektiv.

Jag tycker att det ska bli intressant att höra statsrådets svar på om det är förankrat inom alliansen och hur man kan ta bort de samordnande länkarna.

Anf. 4 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag tackar för inläggen, även om jag är lite förvånad över inte minst Morgan Johanssons bröstitoner. Det verkar som om Morgan Johansson har glömt bort vad hans egen regering lade fram som proposition. Morgan Johansson har varit med om att lägga fram följande text till riksdagen i en proposition 2005. Jag citerar ordagrant:

”Det är angeläget att etablera en mer långsiktig struktur för att genomföra en alkohol- och narkotikapolitik inom ramen för handlingsplanerna. Regeringen avser därför att återkomma med förslag till hur detta skall organiseras inom ramen för den befintliga myndighetsstrukturen.”

Bäste Morgan Johansson! Det är precis det som vi också säger och nu gör. Vi för in det inom den befintliga myndighetsstrukturen. Den här texten går inte att tolka på något annat sätt än att den socialdemokratiska regeringen hade den här inriktningen, naturligtvis utifrån perspektivet att ett ansvarsutkrävande måste vara möjligt. Det är det som är problemet med den tillfälliga projektorganisationen att regeringen därmed avhänder sig en del av möjligheten till ansvarsutkrävande.

Vi diskuterade inte kvaliteten på Mobilisering mot narkotikas och Alkoholkommitténs arbete. Vi är fullständigt överens om att det har varit mycket bra som en start på det drogförebyggande arbetet inom ramen för handlingsplanerna. De har gjort en fantastisk insats, men vi måste ha in det inom en mer långsiktigt hållbar struktur.

Den satsning som vi nu har gjort har vi inte sett någon motsvarighet till från den tidigare socialdemokratiska regeringen som lade pengar för bara ett år i taget. Vi har tydligt visat inriktningen och lagt fast en stor summa pengar till det drogförebyggande arbetet för en treårsperiod – inte för ett år framåt, vilket har varit det vanliga tidigare. Vi vill visa vikten av långsiktighet för att kunna göra en bra planering. Ambitionsnivån är fortsatt hög. Det är också de signaler som går ut. Det blir lite mer oroande att samordnarstrukturen kan naggas i kanten med den typen av retorik som vi hör här i kammaren i dag.

Jag vill försäkra er att vi fortsatt ser de regionala samordnarna och de lokala samordnarna som oerhört viktiga i det här arbetet. Att de förses med erforderlig kompetens, kunskapsutveckling och har tillgång till de senaste rönen är en självklarhet.

Arbetet kommer inte att tappa fart. Arbetet kommer att fortsätta med förnyad styrka. Alla kan se att det finns en långsiktighet i detta. Vi har

lagt pengar, inte för ett år i taget som har varit det vanliga tidigare, utan satsningen är tydligt synbar för hela treårsperioden.

Det här kommer att presenteras på måndag men eftersom siffrorna redan är väl kända kan vi lika gärna resonera om dem här och nu.

Den här regeringen är självklart fullständigt överens om att det drog-förebyggande arbetet är väldigt viktigt. Vi är också väldigt tydliga i rege-ringsförklaringen när vi skriver att målet är att sänka totalkonsumtionen i Sverige. Då är det drog-förebyggande arbetet oerhört centralt och oerhört viktigt. Det är därför vi prioriterar det så tydligt i vårt budgetarbete.

I den första vårproposition som vi lägger fram är långsiktigheten syn-lig och tydlig.

Anf. 5 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Nu resonerar Maria Larsson på samma sätt som hon brukar göra i interpellationsdebatterna, det vill säga att man när man inte klarar diskussionen skyller på någon annan. Det var samma historia för ett par månader sedan då hon hade skurit ned tillsynen av den sociala barn- och ungdomsvården. Då försökte hon få det till att det var mitt fel, när det var hon själv som hade gjort det.

I dag säger du, Maria Larsson, att du tänker avveckla Mobilisering mot narkotika och Alkoholkommittén och så säger du att det är mitt fel.

Jag har förståelse för att du, eftersom du har varit i opposition nästan hela livet, har lite svårt att anpassa dig till den nya situationen. Du har ansvar för dina beslut nu. Det ansvaret får du faktiskt ta. Nu är du med och monterar ned Mobilisering mot narkotika och Alkoholkommittén. Och du är med och skingrar den kompetensen.

Sedan säger du att det stod i propositionen 2005 av vi ville ha in det i en långsiktig struktur. Det är precis det som jag har sagt. Det var precis den uppgörelsen som vi hade med Finansdepartementet då, att man skulle driva det vidare i kommittéform under dessa två år och därefter anta en långsiktig struktur. Hur den sedan ska se ut skulle vi återkomma till.

Men det är en mycket stor skillnad mellan att avveckla organisation-erna och säga till folk att de nu får söka sig andra anställningar på andra ställen – det är precis det som människor nu gör – och att säga att man tar de organisationer som nu finns och flyttar in dem i en befintlig myndig-het eller tillskapar nya myndigheter. Det är en avsevärd skillnad.

Det som du nu gör, Maria Larsson, är att du skingrar kompetensen, avvecklar organisationen och ser till att det som har varit motorer i det förebyggande arbetet helt frikopplas och försvinner. Det är det som är bakgrunden till min kritik.

Maria Larsson, börja nu regera och ta ansvar för besluten och svara på min fråga: Hur ska det se ut efter den 1 januari 2008? Här får vi några diffusa skrivningar i interpellationssvaret där det sägs att ni ska ge nya uppdrag till några myndigheter. Men vi får inte ens veta vilka myndig-heter det är. Berätta för oss vilka myndigheter det är och vilka uppgifter de ska få! Hur tänker du bygga upp den här strukturen? Det är faktiskt inte särskilt många månader kvar innan detta ska avvecklas.

Jag är rädd för att ni nu gör precis samma misstag som ni gjorde i början av 1990-talet. Under 1980-talet byggde vi upp den förebyggande verksamheten. Vi såg till att satsa på missbrukarvården, vi såg till att

vara i framkant när det gällde både narkotika- och alkoholpolitiken. Och vi uppnådde väldigt goda resultat på 1980-talet. Men så trädde ni in i början av 1990-talet och avvecklade mycket av detta. Sedan fick vi se ökande bekymmer under hela 1990-talet. Antalet ungdomar som hade provat narkotika trefaldigades under 1990-talet. Ni glömde bort att det varje år faktiskt kommer nya generationer ungdomar som man måste gå in med insatser gentemot och att man inte vinner kampen mot vare sig narkotika- eller alkoholmissbruk vid ett enda tillfälle.

Nu står vi på tröskeln, som jag konstaterar, till en ny drogkultur, alltså en tredje våg. Cannabis och amfetamin har vi haft länge. Sedan kom heroinet på 1990-talet. Nu står vi på tröskeln till att på bred front också få in kokain i Sverige. Vi vet vad som hände i USA när kokainet kom dit. Det förändrade totalt ungdomars drogkultur. Och just när vi står på den tröskeln passar ni på att skingra kompetensen och avveckla dessa organisationer. Det tycker jag är hafsigt, slarvigt och ansvarslost.

Anf. 6 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Herr talman! Jag fick svar på en del av det som handlade om ambitionsnänkningen och huruvida aktiviteten skulle fortgå. Jag är mycket väl införstådd med vad som står i regeringsförklaringen. Naturligtvis finns det positiva texter. Men att säga en sak i skrift och sedan göra någonting annat går inte ihop för mig. Jag får nu svart på vitt här att man tänker montera ned dessa två viktiga motorer, som Morgan Johansson var inne på i sitt inledningsanförande. Det är det som gör mig så otroligt bekymrad. I ett tidigare inlägg snuddade man vid detta när det gäller missbrukarvården.

Bekämpningen i fråga om alkohol- och narkotikamissbruk handlar inte bara om att möta det på gatan. Det handlar också om att ta hand om dem som väl har hamnat i missbruket. Och där har vi vår tydliga satsning på Ett kontrakt för livet som vi hade avsatt pengar för under ett antal år. Vi hade även i vårt budgetförslag avsatt pengar för att permanenta den verksamheten. Det gick inte att utläsa av alliansens budgetförslag att verksamheten med Ett kontrakt för livet, som är en väldigt lyckad verksamhet, skulle permanentas och fortsätta.

Redan här ser vi att det finns svagheter i alliansens alkohol- och narkotikapolitik, och det gör mig bekymrad när man väljer att så att säga montera ned två så viktiga aktörer som den nationella narkotikasamordnaren och även Alkoholkommittén är. Det är därför som jag skulle vilja ha ett tydligt svar på om detta verkligen är någonting som man har diskuterat med allianspartierna i det aktuella utskottet. Är de verkligen med på banan i fråga om det? Jag kan inte se annat än att detta leder till osäkerhet, en sänkning av ambitionsnivån och att man tappar fart. Det har vi inte råd med när narkotikan redan finns här och vi måste göra allt för att bekämpa den.

Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är en märklig diskussion som förs. Morgan Johansson säger: Vi tänkte också förändra och mata in mer i myndighetsstrukturen. Det är precis det som vi säger. Och den exakta formen för det kommer vi att presentera.

Jag tycker att det är ett lite nyvaknat intresse eftersom vi skrev om detta redan i budgetpropositionen för 2007. Vi skrev:

Regeringen anser att det är angeläget att etablera en långsiktig struktur i det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet. Alkoholkommittén och den nationella narkotikasamordnaren kommer att avvecklas den 1 januari 2008. Regeringen har inte på den korta tid som har stått till förfogande hunnit utarbeta en ny struktur och inriktning utan avser att återkomma.

Nu återkommer vi. Denna budgetproposition passerade utan att Morgan Johansson, Christer Engelhardt eller någon annan hade några inläggningar eller reservationer.

Nu vill Morgan Johansson plötsligt inte kännas vid sin egen politik. Jag undrar vem det är som har svårast med sin roll. Morgan Johansson vill gärna fortsätta att agera som om han befann sig i maktens centrum.

Jag tror att det är viktigt att vi diskuterar den här frågan med ett stort mått av ödmjukhet, så att man inte åstadkommer oro ute i landet.

Vi gör storsatsningar på det förebyggande arbetet, och vi gör det på ett långsiktigt sätt som inte har gjorts av den tidigare regeringen som har löst detta i en budget i taget, vilket har skapat osäkerhet. Vi vill ge trygghet i det drogförebyggande arbetet. Vi vill tydligt visa att det finns stora summor avsatta för detta. Och vi ska bygga en långsiktig struktur som kan fungera på ett uthålligt sätt. Vi ska ta till vara all den kompetens som har utarbetats inom Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika. Det är precis det arbetet som pågår just nu för att överföringen av kunskap och kompetens ska ske på ett så bra sätt som möjligt. Exakt hur den formen ska se ut ska jag återkomma till.

Men själva huvudändamålet med hela det arbete som nu pågår är just att ta till vara de goda projekt som har startats. Riskbruksprojektet är en sådan sak. Skolprojektet är en annan. Här finns en rad olika saker som har haft stor effektivitet och hög evidens och som självklart ska fortsätta. Det är det som arbetet nu går ut på. Det är det som vi är sysselsatta med, alltså att ta till vara den kompetens och den kunskap som har utarbetats. Men vi vill göra det på ett ansvarsfullt sätt och också visa budgetmässigt att vi inte har det kortsiktiga tänkandet.

Socialdemokraterna har inte presenterat sin budgetmotion än för nästa år, men såvida jag kan se är det som finns 74 miljoner. Är det ansvarsfullt, Morgan Johansson? Vad är det Socialdemokraterna vill? Vad kommer ni att föreslå i ert budgetförslag? Jag tror att det vore bra om ni bekände lite färg här nu och talade om hur era satsningar kommer att se ut. 74 miljoner är Socialdemokraternas siffra nu för 2008 och 2009. Och vi får se vad som händer 2010. Det var en total nedrustning.

Vi kunde inte acceptera att det var utgångspunkten för diskussionen. Därför har vi lagt fram en budget som indikerar att det drogförebyggande arbetet är högt prioriterat för alliansregeringen. Och vi kommer inte att vika en tum i fråga om det. Därför har vi också tydligt visat att pengarna finns tillgängliga under alla tre åren. Vad vill Socialdemokraterna?

Anf. 8 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Detta är på något sätt märkligt. Maria Larsson har inte ens själv lagt fram sin budget än. Det gör hon på måndag. Och vi har ännu inte lagt fram vår budgetmotion. Ändå uttalar hon sig om hur

mycket pengar som vi kommer att föreslå för 2008 för förebyggande åtgärder. Det har hon faktiskt ingen aning om.

När Maria Larsson talar om långsiktighet är det först och främst fel att vi under vår tid bara lade fram pengar för ett år i taget. I den proposition som hon läste ur tidigare handlade det om pengar för två år i taget. Sedan lade vi fram handlingsplaner som sträckte sig över fem år i taget för att man skulle veta vilka områden man skulle arbeta inom. Det är den handlingsplan som nu gäller fram till 2010 som vi då presenterade. Vi har haft långsiktighet i det arbetet.

Men vad ska man säga om Maria Larssons långsiktighet? Nu när vi, som sagt, möjligen står på tröskeln till en ny drogkultur passar hon på att montera ned Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika, och det ska ske inom loppet av några månader. Sedan ska någonting nytt monteras upp. Vad vet hon inte. Vilken myndighet som ska ha hand om det här har hon ingen aning om. Vilka uppdrag som ska utformas för detta har hon ingen aning om. Vad är det för långsiktighet?

Är det inte, Maria Larsson, rimligt att man innan man beslutar sig för att montera ned någonting ska veta vad som ska komma i stället? Är inte det ett grundkrav, inte minst för de människor som jobbar i Alkoholkommittén och i Mobilisering mot narkotika, att de ska veta vad som ska hända efter den 1 januari 2008?

Vad är det för typ av långsiktighet när du inte ens kan klara ut de här, tycker jag, väldigt grundläggande frågorna?

Nej, här handlar det i stället om en ryckighet. Jag är rädd att hela det förebyggande arbetet nu kommer att skadas oerhört allvarligt. Jag kan konstatera att jag inte har fått något som helst svar på frågan om hur detta arbete ska bedrivas efter den 1 januari 2008.

Anf. 9 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag kan konstatera att i den senaste budgeten som Socialdemokraterna lagt fram finns 74 miljoner kronor avsatta för 2008 och 2009. Det är Morgan Johanssons siffror. Jag hoppas på en ökning och att ni socialdemokrater vill visa att ni mönstrar också för det drogförebyggande arbetet.

Den nya regeringen har lagt 260 miljoner kronor till det förebyggande arbetet för 2008, för 2009 och för 2010. Vad vi gör är att vi överför arbetet i en långsiktigt hållbar struktur. Det som byggdes upp som en projektorganisation måste få en fastare form med större trygghet för alla.

Det handlar om att vi tar till vara kompetens och kunskap och för in det här i en mer varaktig form med en förutsägbarhet som tidigare inte har funnits. De exakta förslagen kommer jag att återkomma till. Jag förstår att Morgan Johansson gärna vill ha alla svaren på en gång. Men nu är det så att vi i Regeringskansliet jobbar med och bereder frågan. Vi ska göra det på ett väldigt ändamålsenligt sätt. Svaren kommer vi så småningom att presentera.

Jag hoppas nu verkligen att Socialdemokraterna mönstrar till de stora orden från talarstolen här i dag och bättrar på sina tidigare siffror, för annars ser det verkligen illa ut.

Det drogförebyggande arbetet är oerhört viktigt och kan inte nog betonas. Sverige har utarbetat och alltid haft ett effektivt drogförebyggande arbete. Vi ser att den typen av arbete behövs minst lika mycket i framti-

den. Också jag är oroad över de allvarliga signaler som kommer om ett ökat missbruk, framför allt på narkotikaområdet. Självklart kommer de här pengarna att användas till det arbetet men också till alkoholförebyggande arbete och tobakspreventivt arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2006/07:436 om förvaltningen av småviltjakten på statens marker i fjällområdet

Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Karin Åström har frågat mig om jag har för avsikt att ta initiativ till en ändring av 3 § rennäringsförordningen (1993:384) som hindrar länsstyrelserna från att begränsa jaktmöjligheterna för jägare bosatta utanför Sverige och om underlaget för en sådan ändring.

Som Karin Åström känner till beslutade regeringen den 22 mars 2007 om ändring i 3 § rennäringsförordningen. Ändringen innebar att skyldigheten att upplåta rätt till småviltjakt på statens mark i fjällområdet till den som är folkbokförd i Sverige togs bort.

Till grund för beslutet ligger en utredning gjord av Kommerskollegium samt en analys av frågan som utförts inom Regeringskansliet.

Kommerskollegium framhåller i sin utredning att såväl bestämmelsen i 3 § rennäringsförordningen som Jordbruksverkets föreskrifter om småviltjakten uppställer indirekt diskriminerande hinder för den fria rörligheten för tjänster. Detta kan stå i strid med artikel 49 i EG-fördraget. För att inte strida mot artikel 49 måste kravet på fast bosättning enligt kollegiet kunna motiveras med hänsyn till ett tvingande allmänintresse, bedömas vara nödvändigt för att uppnå detta skyddssyfte och därutöver uppfylla kraven enligt proportionalitetsprincipen. Även i den analys som gjorts av Regeringskansliet bedömdes 3 § rennäringsförordningen kunna stå i strid med såväl artikel 12 om förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet som artikel 49 i EG-fördraget.

Det finns även andra aspekter som belyses genom den sistnämnda analysen. Bland annat pekar Regeringskansliets analys på att ortsbefolkningens möjligheter att jaga på den aktuella marken är av betydelse för den lokala och regionala utvecklingen. Därigenom finns det möjligheter att särskilt tillgodose ortsbefolkningens behov av småviltjakt.

Regeringen uppdrog den 21 december 2006 åt Statens jordbruksverk att efter samråd med länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Fjälldelegationen inför höstens jaktsäsong göra en översyn av och vid behov vidta de åtgärder som behövs för att verkets föreskrifter om upplåtelse av rätt till småviltjakt och fiske på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen ska stå i överensstämmelse med EG-rätten. Vid den översynen ska så långt det är möjligt inom EG-fördragets ram ortsbefolkningens intresse beaktas.

Avslutningsvis vill jag nämna att jag utöver detta har för avsikt att föreslå regeringen att Statens jordbruksverk ges i uppdrag att tillsammans med berörda myndigheter och organisationer följa vad ändringen innebär för jakttrycket och därmed risken för ökad belastning på naturmiljön och viltstammarna och ökade störningar för rennärigen. Kort sagt är min

önskan att följa om och i så fall hur förutsättningarna för den öppna fjälljakten förändras. Det faller sig naturligt att verket även analyserar hur man inom EG-fördragets ram kan erbjuda så många svenska jägare som möjligt tillfälle till småviltjakt i fjällen.

Frågan om småviltjakten i fjällen är således långt ifrån avklarad i och med regeringens beslut. Tvärtom pågår det nu ett arbete med att hitta lösningar som så långt som möjligt kan tillgodose de svenska jägarnas efterfrågan på småviltjakt.

Anf. 11 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Jag tackar för det svar jag fått av ministern och vill inledningsvis säga att jag mycket väl känner till beslutet från den 22 mars 2007 om ändringen i 3 § rennäringsförordningen.

Ändringen innebar att skyldigheten att upplåta rätt till småviltjakt på statens mark i fjällen till den som är folkbokförd i Sverige togs bort. Därmed öppnades fjällvärlden för alla – oavsett varifrån man kommer och oavsett vilken kunskap, insikt eller erfarenhet man har som jägare när det gäller svenska förhållanden.

Herr talman! Tyngdpunkten i min fråga är hur ministern har kunnat bortse från väldigt många års erfarenhet av småviltjakt i fjällen och helt bortsett från någonting så viktigt som att först, innan beslut tas, göra en konsekvensanalys.

Sedan tidigare vet vi att riksdagen 1992 beslutade om att förändra upplåtelseystemet för småviltjakt på statens mark i fjällområdet. Också då satt borgarna i regeringen.

Herr talman! Jag förmodar att också minister Erlandsson var ledamot av riksdagen på den tiden då beslutet togs. Syftet var att man ville öka möjligheterna för svenska jägare att jaga småvilt i fjällen. När det gjordes var man inte riktigt medveten om det stora intresse för jakt som fanns i dessa områden. Naturligtvis ökade jakten då väsentligt också bland utländska jägare.

Sedan kom mitten av 1990-talet. Det blev mycket problem för näringarna. Särskilt rennäringsdrabbades hårt liksom ortsbefolkningen i fjällområdet samt jägarna. Länsstyrelserna i berörda län insåg ganska snart – några år senare – att det var absolut nödvändigt att införa begränsningar.

Den socialdemokratiska regeringen lyssnade på detta och gjorde en begränsning 1997, som den borgerliga regeringen nu har tagit bort. Med den förändring som nu är gjord är vi många som tolkar det så att regeringen tänker backa till ett regelverk som tidigare medförde jättestora problem och störningar för näringar, både rennärings- och turistnäring, ortsbefolkningen och jägare. Man backar till forna tider.

Jag tycker att det är ett märkligt resonemang och agerande från regeringens sida med tanke på att EU-kommissionen ställt en mycket förmildrande fråga och bett om information hur det är i Sverige med regelverket kring småviltjakten i fjällen. Beredningen, den normala beredningsprocessen, av ärendet är inte bra handlagd. Det väcker en rad frågor som fortfarande är obesvarade.

Herr talman! Behövde regeringen och ministern verkligen vika sig på detta sätt inför EU-kommissionen? Var det nödvändigt att hasta på med beslutet? Varför frågar man inte berörda grupper – Sametinget, jägarna,

berörda kommuner, ortsbefolkningen, turistnäringen med flera – och gör en ordentlig utredning innan beslut tas?

Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Det var många frågor som framställdes. Jag ska försöka klara av de flesta på den tid som står till mitt förfogande.

Har det här gått fort? Har det inte gjorts några konsekvensanalyser och beredningar? Ibland blir man förvånad i politiken. Den mest frekventa fråga jag får är: Varför fattas aldrig beslut? Varför vänta? Varför allt detta utredande? I det här fallet har beredning av frågan under denna regerings tid pågått i ungefär sex månader. Vi har gjort analyser, och vi har gjort analyser på analyser, det vill säga att vi försöker kontrollera att de analyser som är gjorda är av den kvalitet som vi ska ha för vårt beslutsmaterial.

Är det så att jakttrycket i och med detta kommer att öka? Jag är inte alldeles säker på att det kommer att göra det. Begränsningar har vidtagits även tidigare i det här avseendet. Det är fler som nu får möjligheter, men jag kan inte se vad som är skillnaden mellan en svensk som är bosatt i Köpenhamn och en dansk som råkar vara bosatt i Malmö. Vad är det som skiljer dem åt? Varför ska den ena ha en större rättighet än den andra, när den andra dessutom råkar vara född i Sverige, uppvuxen i Sverige, tala det svenska språket och kanske till och med är född i det aktuella området men bosatt sig i Köpenhamn?

Anf. 13 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att ministern säger att man gör analyser på analyser på analyser. Men varför i herrans namn pratar man inte med dem som är direkt berörda av besluten? Det här är något som är väl känt – och särskilt känt borde det vara för minister Erlandsson som har funnits med under en väldigt lång tid i riksdagen då dessa frågor har debatterats – att detta är otroligt känsliga frågor som har en otroligt stor politisk sprängkraft. Det handlar faktiskt om naturen, om viltet, om en rennäring som ska existera, och det handlar också om en turistnäring som ska existera. Det handlar framför allt om att vi måste se till att det görs på ett miljömässigt och långsiktigt hållbart sätt.

Nej, det verkar som om regeringen har tagit parti för några få turismföretagare och väljer att betrakta fjällvärlden och därmed viltet som en tjänst som kan säljas, köpas eller marknadsanpassas och konkurrensutsätts precis hur som helst. Många turismföretagare som har natur, jakt och fiske bland sina utbud tycker precis som vi. Det var inte ett bra beslut att börja betrakta viltet som sådant som en tjänst. Det ska alltså vara en naturresurs.

Herr talman! Jag skulle vilja koppla den debatt som vi har nu till ett debattinlägg som ministern nyligen gjorde i läntidningarna i Norrbotten och Västerbotten. Han säger att trots det här beslutet ska också Orts- och lokalbefolkningen naturligtvis kunna särbehandlas. Man ska kunna fortsätta att bestämma över jakten i Sverige. Det här rimmar ju väldigt illa, samtidigt som ministern har hotat med EU-sanktioner och EG-domstol för diskriminering. Hur är detta möjligt? Hur är det möjligt att Finland, Danmark och Italien har tillåtelse att ha särskilda regler för vilka som får jaga där utan att domstolen ingriper? Hade det inte varit klokt att först

diskutera med dessa länder hur de har löst frågan innan regeringen hastade fram ett sådant här dåligt beslut? Experter på det juridiska området som jag har pratat med och som kan EG-rätt och de jaktpolitiska frågorna säger att det är mycket osannolikt att EU-kommissionen skulle ha fört den här frågan vidare för prövning i EG-domstolen. Det är väldigt osannolikt att man hade gjort det.

Hur ska ministern och regeringen fortfarande kunna ge företräde till jakt för lokala jägare boende i fjällnära områden när ni öppnat dörren för alla? Hur går det ihop med risken för diskriminering? Jag tycker att regeringen talar med kluven tunga, eller så, måste jag säga, ljuger regeringen inför befolkningen uppe i norr. Regeringen har enligt mitt tycke fört ett mycket ologiskt resonemang, och därför haltar beslutet betänkligt.

Jag skulle vilja veta: Var det nödvändigt att hasta fram beslutet på det här sättet?

Anf. 14 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Regeringens bedömning är att det var nödvändigt att fatta det beslut som regeringen har fattat därför att vi vill bestämma över den här nyttigheten själva. Vi vill inte bli ålagda av en domstol att göra någonting som vi själva, om vi tar hand om och hanterar situationen, kan hantera på ett bra sätt.

Kan man då ta regionalpolitiska hänsyn? Ja, vi bedömer att ortsbefolkningens möjlighet att jaga småvilt är av ett regionalpolitiskt intresse. Det finns möjligheter att inom EU-fördragets ram ta sådan hänsyn. Tanken är att jägare bosatta i fjällkommuner rimligtvis ska kunna lösa ett årskort för jakt som gäller i kommunen. Eftersom dessa jägare inte är så många är avsikten att de ska kunna jaga även i jaktområden som annars är avlysta på grund av tidigare stort jakttryck.

Låt mig också få påpeka att det i Västerbotten och Norrbotten förra året fanns jaktkort som kunde köpas av länsborna och som gällde i hela länet. Det är möjligt att det av regionalpolitiska skäl går att behålla dessa kort. Det ingår i Jordbruksverkets uppdrag att överväga om det är möjligt att behålla de så kallade länskorterna.

Är då jakt och vilt en tjänst? Nej, det är det inte. Men låt oss nu, Karin Åström, jämföra den här saken vi debatterar med rätten att fiska som man också kan köpa. Du, jag och alla andra kan gå och köpa ett fiskekort. Ingen skulle komma på tanken att fråga om jag är bosatt och folkbokförd i Danmark eller i Tyskland eller vilken nationalitet jag har, utan försäljaren skulle gladeligen sälja ett fiskekort till mig, om inte begränsningar är införda, alltså om fisketrycket är för hårt.

Låt oss nu överföra detta på jakten och jaktmöjligheterna. Vad är det som säger att min folkbokföring ska tillåta mig vissa saker medan andra människor inte ska tillåtas det? Jag kan inte se att vi i vårt svenska samhälle ska fortsätta att diskriminera människor på grund av nationalitet. Det är också grunden för regeringens ställningstagande.

Varför inte prata med berörda? Låt mig då säga att Regeringskansliets personal, jag och mina kolleger vid ett stort antal tillfällen har tagit emot delegationer, varit i området och försökt att få inspel från organisationer att bedöma om de är möjliga att ta hänsyn till och så vidare. Påstå inte att vi inte har diskuterat och debatterat den här frågan, för är det någon fråga

som på ett alldeles utmärkt sätt vid ett flertal tillfällen har diskuterats så är det denna fråga.

Varför är det viktigt att fatta beslut? Jag tycker faktiskt att det är viktigt för alla att man fattar beslut i rimlig tid. Det är viktigt för dem som är intresserade av jakten, så att de vet vad de har att rätta sig efter och planera sin fritid och semester efter. Men det är också viktigt för dem som bedriver näringsverksamhet i området. Ska jag erbjuda en stuga till en tänkt jägare eller ska jag inte göra det? Ska jag planera för att köpa hem nyttigheter som jag eventuellt kan vidareförmedla till den intresserade jägarkår som kommer till området eller ska jag inte? Vi tycker som sagt att det är rimligt att båda grupperna har en rimlig framförhållning tidsmässigt, därav beslut nu.

Anf. 15 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Jag kan fortfarande fråga minister Erlandsson: Men varför i jesse namn utreder ni inte ärendet och tar reda på de faktiska förhållandena innan ni fattar ett beslut som kommer att göra förutsättningarna väsentligt förändrade uppe i fjällvärlden? Utred frågorna först! Gör det inte efteråt!

Jag kan bara kort konstatera att det fortfarande är väldigt oklart och otydligt vad regeringen egentligen tycker. Jag tycker att ni talar med kluven tunga. Och jag konstaterar att regeringen fortsätter att lägga sig platt och inte ens en gång försöker att ta kampen för den svenska fjällvärlden, den svenska jägarkåren, rennärings-, turistnäringen och befolkningen som bor i områdena. Detta har ju varit en av Centerns huvudfrågor tidigare, men nu plötsligt i regeringsställning svänger man.

Jag skulle gärna vilja bjuda minister Erlandsson upp till våra områden för att se hur det egentligen förhåller sig och för att prata med människor på ort och ställe. Då skulle han direkt få se några konsekvenser, och det är först och främst ett ökat jakttryck som innebär ett hot mot både viltet och naturen och även mot turism och rennärings-. Man ser också att det blir svårigheter för den framtida älgjakten och särskilt för fisket. Frågan om fisket har minst lika stark politisk sprängkraft som frågan om jakten.

Välkommen upp, ministern, att undersöka förhållandena på ort och ställe!

Anf. 16 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Först vill jag tacka för den här debatten. Detta är en för många människor oerhört viktig fråga, och jag är angelägen om att information om hur regeringen har agerat i frågan sprids på ett bra och korrekt sätt.

Har vi inte utrett och analyserat den här frågan? Jo, jag har i flera debatter, artiklar och så vidare redovisat att vi har gjort de analyser som är möjliga att göra. Vi har kommit fram till att därest vi inte gör en förändring på frivillig basis riskerar vi att förlora möjligheten att besluta över denna nyttighet själva. Och det vill inte regeringen, utan regeringen vill att vi ska kunna fatta beslut här om hur vi ska ha det med denna nyttighet.

Kommer jakttryck och liknande saker att öka? Det är svårt att bedöma. Men låt mig konstatera att i rennäringslagen står det att upplåtelsen ska vara förenlig med en god viltvård. Den ska inte innebära några

avsevärda olägenheter för renskötseln. Den ska vara förenlig med samernas rätt till jakt. Jakten ska inte inverka menligt på miljön, turismen eller andra intressen. Vi har också en övergripande jaktlagstiftning som reglerar dessa saker. Jag är alldeles övertygad om att de som förvaltar denna möjlighet och nytthet regionalt, det vill säga länsstyrelserna, är jätte-dukliga på att göra de bedömningar och avvägningar som behövs för att vi ska kunna nyttja denna nytthet och möjlighet på ett förnuftigt och bra sätt även i framtiden.

Tack för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2006/07:440 om fördelning av utsläppsrätter

Anf. 17 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):
Herr talman! Per Bolund har ställt två frågor till mig:

1. Avser ministern att i förslaget till ny svensk fördelningsplan, NAP, följa de principer som samtliga politiska partier ställt sig bakom om att minskningen av tilldelade utsläppsrätter helt ska göras inom befintlig och tillkommande el- och värmeproduktion och inte inom tung basindustri?
2. Kan ministern tänka sig att inte dela ut samtliga utsläppsrätter som Sverige tilldelats, utan hålla inne med en andel för att uppnå en större klimateffekt i handelssystemet?

Per Bolund har tidigare i en interpellation (2006/07:239) ställt frågor på detta område.

I mitt svar kunde jag med glädje notera att Per Bolund delar min och regeringens uppfattning att andra handelsperioden, Kyotoperioden, bör kännetecknas av en restriktiv tilldelning av utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem. Likaså kunde jag konstatera att Per Bolund synes dela regeringens uppfattning om vikten av att EU:s handelssystem bidrar till uppfyllandet av EU:s åtagande enligt Kyotoprotokollet. Klimatfrågan måste angripas i internationellt samarbete, och EU har påtagit sig en ledande roll i detta samarbete. Ett viktigt medel är utsläppshandeln. Sveriges andel är omkring 1 procent av den totala förväntade tilldelningen, och våra möjligheter att begränsa den totala tilldelningen av utsläppsrätter betingas av detta förhållande.

Låt mig nu besvara Per Bolunds frågor i tur och ordning. Till stor del kan jag upprepa vad jag tidigare sagt i denna fråga.

För det första: Utsläppshandelssystemets trovärdighet bygger på att det finns ett stabilt och förutsägbart ramverk som definierar marknaden för den handlande sektorns aktörer. För att säkerställa detta har kommissionen utarbetat en vägledning till medlemsstaterna. Dessutom har riksdagen, som bekant, godkänt den förra regeringens riktlinjer för den svenska fördelningsplanen. Planen lämnades till kommissionen vid månadsskiftet augusti/september förra året av den tidigare socialdemokratiska regeringen. Planen är restriktiv. Kommissionen har beslutat att godta Sveriges

plan bland annat på villkor att den planerade tilldelade mängden ytterligare reduceras. Liknande villkor ställdes på andra länders planer som kommissionen beslutat om.

Regeringen har gjort en granskning av kommissionens motiveringar och de som ligger till grund för beslutet och funnit att de inte är invändningsfria och därför öppnat en dialog med kommissionen om dessa frågor. Mot bakgrund av vikten av stabila och förutsägbara spelregler för marknaden är det viktigt att de inte förändras under spelets gång. Bolund förefaller dela denna syn när han i sin interpellation konstaterar att spelreglerna inte får förändras med kort varsel, exempelvis från april 2007 till januari 2008. Nu avvaktar vi respons från kommissionen. Frågan om hur en lägre tilldelning ska fördelas är föremål för överväganden inom Regeringskansliet. Utgångspunkten för bedömningen är direktivets bestämmelser, kommissionens riktlinjer samt riksdagens beslut. En riktlinje som ges av riksdagens beslut är att tilldelningen till befintliga anläggningar i el- och fjärrvärmesektorn bör vara mer restriktiv än tilldelningen till befintliga anläggningar i övriga sektorer. Den fördelning som regeringen avser att besluta om kommer att styras av denna riktlinje, som avser befintliga anläggningar. Denna princip, som riksdagen ställt sig bakom, avser alltså, i motsats till vad Bolund vill mena i sin fråga, inte tillkommande el- och värmeproduktion utan endast befintliga anläggningar.

Beträffande nya anläggningar vill jag upprepa vad jag tidigare har sagt. Elmarknaden i norra Europa är i dag integrerad och beslut om var investeringar i ny produktionskapacitet lokaliseras styrs i hög grad av skillnader i förutsättningar mellan länderna. Enligt den svenska fördelningsplanen och riksdagens riktlinjer för denna plan, som Miljöpartiet mycket verksamt har bidragit till, ska förhållanden i närliggande länder beaktas vid tilldelningen av utsläppsrätter till nya el- och värmeproduktionsanläggningar. Jag anser att det är en viktig princip för att säkerställa att svenska företag inte får konkurrensnackdelar som i värsta fall kan leda till investeringar i mindre energieffektiv produktion i andra länder och därmed också till ökade koldioxidutsläpp.

Frågan om hur tilldelningsvolymen fördelas mellan de anläggningar som ingår i utsläppshandelssystemet påverkar inte de totala koldioxidutsläppen och berörs inte av kommissionens beslut. Inom ramen för sammanlagd tilldelning avser regeringen för sin del att beakta vikten av stabila och förutsägbara marknadsvillkor när tilldelningen för perioden 2008–2012 genomförs.

För det andra: Per Bolund frågar också om jag kan tänka mig att inte dela ut samtliga utsläppsrätter som Sverige tilldelats, utan hålla inne med en del för att uppnå en större effekt i handelssystemet. Det tilldelningsförslag som den förra regeringen lämnat och till vilket Miljöpartiet medverkat har beträffande den sammanlagda volymen inte blivit godkänt och inte funnit kommissionens gillande. I det fall kommissionen inte ändrar sitt beslut har jag för min del sagt att regeringen kommer att acceptera kommissionens besked förutsatt att vi behandlas likvärdigt med övriga länder. I detta fall skulle vi alltså uppnå en större klimateffekt än enligt den plan som Miljöpartiet bidrog till att utarbeta. Utöver en sådan minskning kan naturligtvis utdelningens omfattning påverkas av om och

när investeringar i nya anläggningar genomförs. Sverige kommer att fortsätta att agera för en strikt och fungerande utsläppshandel.

Prot. 2006/07:90
13 april

Anf. 18 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Det är fredagen den 13 i dag. Jag vet inte om det påverkade att jag hade sådan otur så att ministern inte riktigt svarade på min första fråga eller om det var något annat som gjorde det.

Min fråga handlade om vilka sektorer som ska stå för den neddragning av utsläppsätter som kommissionen beslutat att Sverige ska genomföra.

Jag oroas lite grann av att ministern i sitt svar låtsas att det inte har skett några avgörande förändringar mellan det att den förra nationella fördelningsplanen skickades in förra året och nu. Han säger att man kan behålla den långsiktighet som har funnits och att man kan köra vidare som man tidigare har gjort. Det stämmer inte. Det är uppenbart fel.

Kommissionen har krävt en minskad tilldelning på 2,4 miljoner ton koldioxid. Det måste regeringen på något sätt hantera. Man kan inte låtsas att man kan fortsätta som om ingenting hänt.

Det är precis den minskningen som min fråga handlar om och som jag gärna skulle vilja ha ett svar på. Hur ska utsläppsminskningen fördelas mellan de olika branscher som ingår i handelssystemet?

En faktor som man måste ta med är att de råvarubaserade utsläppen inom den tunga basindustrin är svåra att effektivisera eller åtgärda, åtminstone inom en kort tidsperiod. Dessutom är det så att den tillverkande industrin i allra högsta grad är konkurrensutsatt på världsmarknaden. Det finns en risk för att om tillverkningskostnaderna i Europa blir för höga kommer tillverkningen att minskas här och flyttas till andra länder. Det tror jag att miljöministern är medveten om. Det skulle inte heller innebära någon vinst för det globala klimatet eftersom utsläppen bara skulle flyttas från Sverige och Europa till andra delar av världen. Det gäller kanske tydligast för den malmbaserade stålindustrin där man har mycket stora utsläpp eftersom man reducerar järnet med hjälp av kol i masugnar.

Inom energisektorn är bilden däremot en helt annan. Där vet vi att el och värme mycket väl kan produceras utan fossila bränslen. Det syns tydligt eftersom den största delen av Sveriges el- och värmeproduktion redan i dag är fossilfri. Även de flesta nya anläggningar baseras i dag på förnybara energikällor.

Här har de politiska signalerna under lång tid varit mycket tydliga. Ända sedan vi 1988 fick det nya koldioxidmålet och 1991 antog koldioxidskatten har det varit tydligt att vi ska minska koldioxidutsläppen. Jag vill därför hävda att el- och värmeindustrin har haft gott om tid på sig att göra en anpassning. Dessutom måste man ta hänsyn till att el- och värmeproduktionen inte är konkurrensutsatt på samma sätt som till exempel stålindustrin. Risken att man flyttar produktionen till Kina eller Indien måste betraktas som ganska marginell i detta fall.

Regeringen står nu inför ett viktigt val. Ska man dra ned på utsläppen inom den elintensiva tunga basindustrin som är hårt konkurrensutsatt? En sådan bördefördelning, att ta från den tunga industrin, skulle ge extra-kostnader för Sveriges basindustri på uppemot 400 miljoner kronor per år, och det skulle riskera att driva arbetstillfällena ut ur landet. Jag undrar

Svar på
interpellationer

om det är regeringens vilja. Det är otydligt i det svar som jag har fått från Andreas Carlgren.

Alternativet är att i stället minska tilldelningen av utsläppsrätter inom el- och värmesektorn. Där finns det koldioxidfria alternativ som är lättillgängliga och där konkurrensen med andra länder inte alls är lika stor.

Någonstans måste utsläppsminskningen göras. Frågan är var den ska göras. Att inte göra den existerar inte som alternativ.

Jag vill hävda att om man ger utsläppsrätter till fossil el och värme, och det verkar som om regeringen planerar att göra det, tar man dem från en annan sektor. Då måste man svara på frågan vilken det är. Jag tycker att det är stötande att regeringen tycks vilja dela ut subventioner i form av gratis utsläppsrätter till tillkommande fossil el- och värmeproduktion i Sverige. Är det verkligen viktigare att stödja värme baserad på fossila bränslen än att stödja svensk basindustri?

Anf. 19 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Först är det viktigt att konstatera vad själva utgångspunkten för Per Bolunds fråga är, nämligen att den tilldelning av utsläppsrätter som Miljöpartiet medverkade till i förra regeringens fördelningsplan gav rätt till mer utsläpp, enligt Per Bolund själv till och med mycket mer utsläpp, än vad som ser ut att bli resultatet av regeringens dialog med kommissionen och kommissionens besked. Under inga förhållanden kommer den att bli högre än den som Miljöpartiet medverkade till under den förra regeringens tid. Det är viktigt att notera. Det är själva utgångspunkten för Per Bolunds fråga. Det är på väg att bli bättre för klimatet och inte sämre.

Nivån har ändrats. Det blir en lägre tilldelning. För att behålla spelreglerna så gott det går är det naturligtvis klokt att inte dessutom förändra principerna fullständigt för hur det ska fördelas under det taket och under den nivån. Det är det som Per Bolund vill. Han vill ändra på flera sätt. Han vill ändra på nivån, det vill säga acceptera det som Miljöpartiet från början inte ville, och dessutom förändra principerna för fördelningen. Det skulle innebära att vi gick emot riksdagens beslut. Jag anser att jag ska följa det riksdagsbeslut som är utgångspunkten för regeringens hantering och som jag inte medverkade till, vilket Per Bolunds parti i hög grad gjorde. Men jag tänker följa det.

Det innebär att tilldelningen till befintliga anläggningar i el- och värmesektorn ska vara mer restriktiv än tilldelningen till befintliga anläggningar inom industrin. Men riksdagens riktlinjer går också ut på att vi ska ha samma syn på nya anläggningar, oavsett om det rör sig om el, cement eller storproduktion.

Lägg dessutom märke till att när det gäller energisektorn har Per Bolund fel i fråga om i vilken grad den är konkurrensutsatt. Det är klart att elproduktionen inte i första hand flyttar från Sverige till Kina eller Indien, men den kan mycket väl flytta till Danmark eller Tyskland och produceras i anläggningar som är sämre ur effektivitetssynpunkt och för klimatet. Då blir i själva verket den totala klimateffekten värre.

Det gäller alltså att sansa sig och inse att frågorna vinner på att vi följer det som nu ser ut att bli resultatet. Det totala utsläppet minskar, men vi försöker också under det taket skapa så stabila spelregler som möjligt för industri-, elvärme- och energisektor. Det är regeringens linje. Den är

konsekvent med det som Per Bolund talar för, men det lockar naturligtvis att försöka hitta någon utgångspunkt för kritik som skulle kunna tvinga mig – om jag nu skulle gå på det – att bryta mot det som riksdagen tidigare har beslutat om.

Prot. 2006/07:90
13 april

Svar på
interpellationer

Anf. 20 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Andreas Carlgren försöker anklaga Miljöpartiet för att helhjärtat ha stött den plan som lämnades in tidigare. Sanningen är att vi drev den förra regeringen så långt som det över huvud taget var möjligt med det opinionstryck som fanns på den tiden. Jag antar att det inte har gått Andreas Carlgren helt förbi att det har skett en del på opinionsområdet när det gäller klimatfrågan. Det fanns dessutom andra partier i kamraren som var väldigt villiga att rösta igenom en betydligt sämre plan för fördelning av utsläppsrätter än den som Miljöpartiet medverkade till. Det var det vi försökte förhindra.

Om Miljöpartiet hade suttit i regeringen nu, med det opinionstryck som finns i dagsläget, kan jag garantera att vi hade kommit betydligt längre än vad vi gjorde i den förra planen. Därför blir jag lite upprörd över att Centerpartiet uppenbarligen inte har lyckats påverka sina koalitionsparter i regeringen på ett positivt sätt när man har de möjligheter som *nu* finns.

Det riksdagsbeslut som Andreas Carlgren hänvisar till baserades på den nivå av utsläppsrätter som man då trodde skulle vara möjlig. Nu har de förutsättningarna radikalt förändrats. Man måste minska 10 procent. Frågan är då om man bara ska utgå från att de fördelningsprinciper som riksdagen tidigare ställde sig bakom ska gälla rakt av. Man ska osthyvla bort 10 procent från alla aktörer inom den handlande sektorn. Är det verkligen ett rationellt och klokt sätt att hantera denna fråga på? Olika aktörer inom handelssektorn har ju helt olika förutsättningar och konkurrenssituation internationellt. Jag vill verkligen ifrågasätta om detta är det klokaste sättet att hantera denna fråga på.

Riksdagens beslut är bindande, men det finns inget som hindrar att regeringen tar upp frågan till ett nytt riksdagsbeslut och skapar en ny fördelning mellan olika sektorer. Faktum är att om man ger utsläppsrätter till ny fossilbaserad el och värme tar man dem från någon annan. Det måste då vara från den tunga basindustrin som därmed får extrakostnader och en försämrad konkurrenssituation jämfört med andra länders basindustri. Det är en väldigt oroande utveckling. Jag hoppades att den borgerliga regeringen – som jag trodde var näringslivsvänlig och ville värna den tunga basindustrins förhållanden – faktiskt skulle göra en bättre analys än så.

När det gäller Andreas Carlgrens resonemang om de totala klimataffekterna blir jag också lite oroad. Den handlande sektorn har *en* del i den totala klimatpåverkan, men det finns också andra sektorer. Den totala klimatpåverkan regleras av Kyotoprotokollet. Alla länder i Europa och även i andra delar av världen har faktiskt i Kyotoprotokollet tagit på sig att verka för utsläppsminskningar.

Danmarks Kyotoåtagande är oförändrat oavsett om Sverige producerar gas och el eller inte, och det påverkas inte heller av om vi exporterar elen. Den enda skillnaden blir i sådana fall att vi tar utsläppsrätter från svensk basindustri och ger dem till gasproduktion och el i Sverige. Bas-

industrin får då betala i stället för danska aktörer som inte behöver göra anpassningar eftersom de kommer lindrigare undan genom sitt eget Kyotoåtagande.

Jag är verkligen överraskad av att Andreas Carlgren har inställningen att svensk basindustri ska betala för neddragningar i Danmark – för att klara deras Kyotoåtagande. Det är någonting som jag verkligen vill ifrågasätta.

Frågan kvarstår dock. Ska jag tolka Andreas Carlgren så som jag är oroad över att jag måste göra, nämligen att man ska ta 10 procent av den tunga basindustrins tilldelning av utsläppsrätter? Kommer de att försvinna nu, i och med att man ska köra osthyvelprincipen och ta lika mycket från alla för att ge sken av att man upprätthåller något slags låtgå-politik och fortsätter under samma principer som tidigare?

Jag måste säga att det inte är någon bra politik vare sig för basindustrin eller för klimatet!

Anf. 21 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Först vill jag bara säga att jag egentligen inte alls angrep. Jag bara konstaterade att innebörden av det som Per Bolund sade var just att det nu blir en mer restriktiv tilldelning än vad Miljöpartiet medverkade till.

Per Bolund hade en rad förklaringar till detta och kom sedan med nya angrepp. Låt oss lämna detta, för det kommer inte att lösa klimatproblemet. Jag bara konstaterar att innebörden av det Per Bolund säger är just att det ser ut att bli en lägre tilldelning och därmed lägre klimatpåverkan med det som regeringen nu gör än med det som Miljöpartiet medverkade till. Det är helt enkelt ett faktum, och det är vi egentligen överens om. Vi behöver inte träta om den saken.

Det handlar om vilka sektorer som ska få den förändrade nivån. Per Bolund säger att förutsättningarna har förändrats radikalt, och då måste också tilldelningsprinciperna förändras. Jag argumenterar dock i stället för att om vi ska behålla så stabila spelregler som möjligt – vilket jag anser att vi ska, för det kommer att vara bäst för både miljön och industrin – då ska vi inte både ändra nivån och dessutom förändra fördelningsprincipen. Då har vi i mycket högre grad förändrat grunden. Det är självklart inte heller ett logiskt resonemang att ändra det ännu mer.

Nu vill Per Bolund ge intrycket av att han egentligen skulle vilja skydda industrin mer än vad alliansregeringen vill, och i stället ger han sig på energisektorn och de nya anläggningarna. Han vill dessutom ge intryck av att detta på något sätt skulle ha en bättre klimateffekt. Men det där stämmer inte! Industrin får inte en radikalt annan tilldelning om vi följer de principer som regeringen kommer att föreslå.

Jag vill poängtera det som jag säger i interpellationssvaret: Vi ska naturligtvis göra hela beredningen, och där ska det exakta beslutet tas. Vad jag pratar om är de principer vi ska följa. De är angivna av riksdagen, de är angivna av kommissionens beslut och de ligger i fördelningsplanen som ni var med och tog fram. Vi kommer att följa dem för att förändra spelreglerna så lite som möjligt, skapa stabilitet och se till att skydda industrin på ett klokt sätt. Det var väl det som var utgångspunkterna när ni var med och gjorde planen? Skyddet för industrin har väl inte blivit

mycket värre till följd av de principer som ni var med och tog fram bara för att det är en ny regering.

Dessutom blir det bättre för energisektorn. Titta till exempel på hur det ser ut när det gäller elen och värmen i Sverige! Sverige har ett intresse av att vi får nya kraftvärmeanläggningar som ger både kraft och värme. Vi behöver värme, och vi behöver utnyttja det värmeunderlag som vi skapar i den svenska energisektorn. Värme är en produkt som inte kan importeras. Därför är det viktigt att vi ser till att också behålla elproduktionen här i landet.

När det gäller Malmö kan man säga att det behövs ett tillskott av elproduktionskapacitet i Sydsverige för att förbättra effektbalansen. Det är klokt att göra det. Det är en av konsekvenserna av Barsebäcksverkets stängning som ju vi också har medverkat till och som jag tycker var riktig. Dock ska vi också se till att det finns rätt elförutsättningar och rätt värmeförutsättningar efter det beslutet.

Förhållandena i närliggande områden, till exempel Tyskland och Danmark, måste vi också beakta när vi tilldelar utsläppsrätterna. Det är självklart bra för industrin, men det är också nödvändigt för elsektorn. Med en integrerad elmarknad i norra Europa kan vi inte ha annorlunda förutsättningar än kringliggande länder, för i så fall får vi inte de nya investeringarna i Sverige, utan då hamnar de på andra håll.

Detta är alltså ett sätt att både skydda industrin och skapa rätt energiförutsättningar och rätt förutsättningar för klimatet.

Anf. 22 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Miljöministern säger att vi inte kan ha andra förutsättningar än övriga länder när det gäller elproduktionen. Det är ett väldigt underligt påstående. Det är uppenbart att förutsättningarna är helt olika. Danmark fick 36 procent av sin elproduktion från vindkraft under januari månad i år. Sverige är inte i närheten av den elproduktionen. Sverige har vattenkraft, vilket inte Danmark har. Att säga att vi ska ha precis samma förutsättningar för elproduktion i de olika länderna är ett väldigt underligt påstående.

En 10-procentig neddragning av utsläppsrätterna inom den tunga industrin har en helt annan påverkan på den branschen än vad en 10-procentig neddragning av utsläppsrätterna inom el- och värmeproduktion har. Detta verkar regeringen helt vilja strunta i. Man tror att effekten blir densamma oavsett var man gör neddragningarna. Möjligtvis är det så ur klimatsynpunkt, men ur industrisynpunkt är det inte alls så. Det måste man också ta hänsyn till i denna fråga.

Jag måste säga att jag oroas lite grann över att det verkar som om regeringen tar väldigt lätt på den här frågan. Det verkar inte som om man tycker att den 10-procentiga neddragningen har någon större effekt över huvud taget. Jag tror inte att den tunga industrin resonerar på det sättet, Andreas Carlgren. Jag tycker att du ska ta en diskussion med dem om vad de anser om den här frågan. Det verkar verkligen behövas.

Sedan har vi resonemanget om el- och värmeproduktion i Sverige. Vi är självklart överens om att det behövs el- och värmeproduktion i Sverige, också i Malmö. Men det är ju inte det som är den intressanta frågan, utan det är vilket bränsle man ska använda för att få den här el- och värmeproduktionen.

Det är det som blir effekten: Ger man en frikostig tilldelning av utsläppsrätter till fossil produktion så minskar man förutsättningarna för förnybar produktion. Det är ju det som är häpnadsväckande. Det finns ingen anledning att göra på det sättet över huvud taget. Det skulle gå att genomföra produktionen med hjälp av biobränslen i stället. Sverige har gott om biobränslen. Det är också en sak som skiljer oss från till exempel Danmark, och det är därför som vi bör satsa just på den sektorn, alltså biobaserad kraftvärmeproduktion.

Anf. 23 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Först vill jag bara konstatera att jag tycker att du, Per Bolund, är utmärkt kunnig när det gäller frågorna om utsläppshandel och sambanden med Kyotoprotokollen och därför rolig att debattera med, men jag uppfattar det nog så att du avsiktligt missförstod när du låtsades att mitt svar gällde att vi alla skulle ha lika förutsättningar när det gäller elen och energin över huvud taget. Det är självklart att jag pratar om just det vi diskuterar, nämligen de förutsättningar som vi skapar genom utsläppshandeln, och då är det som jag sade när det gäller förhållandena mellan Sverige och Sydsverige å ena sidan och Danmark och Tyskland å andra sidan.

Jag vill också konstatera att det ligger i förutsättningarna för det svar som jag har gett att det är en helhet som ska avvägas mellan industrin och energisektorn. Nya förutsättningar skapas genom en lägre tilldelning, där vi ännu inte har fått de slutgiltiga beskederna av kommissionen. Vi får avvakta det också. Men givet att de behandlar Sverige på samma sätt och på lika villkor som övriga länder kommer vi också att acceptera en lägre tilldelning, om det nu visar sig bli fallet. Vi har ju fortsatt en dialog här.

Som jag har sagt hela tiden vill jag, just för att skydda industrin i rimlig mån, inte bara skapa helt nya spelregler och inte bara bortse från villkoren där. Försök inte låtsas det ens. Det är ju därför vi har haft dialogen med kommissionen, och det är därför som vi också framöver i så fall ska se till att vi har rimliga fördelningsprinciper mellan industrin och energisektorn.

Hur de konkreta besluten kommer att se ut kommer den fortsatta beredningen att visa. Då har vi möjlighet att ytterligare finjustera avvägningarna, men vi tänker inte avvika från de riktlinjer som riksdagen har antagit och som Miljöpartiet har medverkat till i mycket högre grad än vad jag själv har gjort.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:431 om kostnader för speciallivsmedel

Anf. 24 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Catharina Bråkenhielm har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att skapa mer rättvisa och åtgärda de brister som finns i dagens subventionssystem för speciallivsmedel.

Det stämmer såsom Catharina Bråkenhielm påtalar att det i dag endast är barn och ungdomar upp till 16 år som har möjlighet att få speciallivsmedel subventionerade inom det nationella systemet med läkemedelsförmåner. Enligt de aktuella bestämmelserna får barn och unga med bland annat ämnesomsättningssjukdomar och intoleranssjukdomar speciallivsmedel förskrivna på livsmedelsanvisning. Livsmedlen får de köpa via de lokala apoteken. Egenavgiften är 120 kronor vid varje inköpstillfälle, och det som skrivs ut täcker behovet i högst tre månader.

Landstingen har i olika stor omfattning beslutat att bidra till även vuxnas kostnader för speciallivsmedel. I vissa landsting förekommer förskrivning av speciallivsmedel till vuxna på ett likartat sätt som för barn. Andra landsting utger i stället kontantbidrag till personer med till exempel glutenintolerans. Varje enskilt landsting beslutar i vilken omfattning speciallivsmedel ska subventioneras för vuxna. Detta innebär att en person med till exempel glutenintolerans kan bli tvungen att betala mer om denne är bosatt inom en del av landet jämfört med om han eller hon vore bosatt i en annan del av landet.

Det är angeläget att hälso- och sjukvårdens mål om att erbjuda vård på lika villkor för hela befolkningen eftersträvas. Regeringen är medveten om att det finns viss problematik när det gäller speciallivsmedel och subventionen av desamma. Samtidigt är det ofrånkomligt att ett lokalt ansvar för sjukvården medför vissa skillnader till exempel vad avsevärdhetsnivåer, något som för övrigt förekommer även vid läkarbesök.

Som Speciallivsmedelsutredningen konstaterade erbjuds vissa speciallivsmedel till bättre villkor i den reguljära handeln än på apotek.

Mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande följer jag noga utvecklingen på området. Den omreglering av apoteksmarknaden som regeringen avser att genomföra möjliggör i ett första steg att nya företag etablerar sig på apoteksmarknaden, och det kan medföra förbättrade förutsättningar även för distributionen av speciallivsmedel och för de villkor som erbjuds kunderna där. Regeringen har dock inte avsatt några medel för subventionering av speciallivsmedel till vuxna i årets budget.

Anf. 25 CATHARINA BRÅKENHIELM (s):

Herr talman! Jag får tacka Göran Hägglund för svaret på den här interpellationen.

I vårt land har vi ett bra system i dag med ett högkostnadsskydd för vanlig medicin, alltså traditionella läkemedel. Man har ett maxbelopp för vad de läkemedel som man behöver kommer att kosta varje individ eller varje barnfamilj per år. Taket på högkostnadsskyddet varierar något mellan olika landsting och olika regioner, men det håller sig ändå på en rimlig nivå.

Men för dem som i stället behöver specialmat som medicin är det värre. Där kan kostnaden skena iväg rejält, speciellt om man är över 16 år. Man kan också fundera lite över varför brytpunkten ligger vid 16 år. Är det inte då som matbehovet är som allra störst? Man är fortfarande barn, försörjer sig inte själv och bor hemma.

En stor del av de här människorna är ju dessutom i behov av både läkemedel och specialkost och har mångdubbla kostnader. Glutenintoleranta, de som inte tål bland annat mjöl, är den största gruppen, men det finns ju många andra som är beroende av specialkost för att överleva helt

enkelt, bland annat de som behöver näringstillskott eller sondmat, helt eller delvis. En del av dessa har dessutom diagnoser som är kroniska och alltså livslånga – man har det hela sitt liv. Vi har anorexipatienter, cystisk fibros, dialyspatienter och olika cancerpatienter, för att nämna några grupper som är ganska hårt drabbade. Då har man både läkemedelskostnader och man har sina kostnader för specialkost. Läger man då till att man kanske är sjukskriven eller inte har full arbetsförmåga på grund av sin sjukdom så inser man att det här är en mycket utsatt och skör grupp, inte minst ekonomiskt.

År 1989 upptäckte dåvarande socialminister, Gertrud Sigurdsen, att det här inte alls fungerade på ett tillfredsställande sätt. För ganska många år sedan nu tillsattes äntligen en utredning vars betänkande hette *Mat som medicin*, och det har nu legat klart i ganska många år det också. Där konstaterar man bland annat att behandling med speciallivsmedel på goda grunder kan jämföras med läkemedelsbehandling och att näringsbehandling kan ha samma effekt och dessutom bättre effekt än behandling med läkemedel.

En lång rad borgerliga politiker har motionerat, interpellat och ställt frågor om just det här, och jag har läst igenom de här dokumenten. Bland annat har nuvarande socialutskottets ordförande Kenneth Johansson varit väldigt aktiv i frågan och ett flertal gånger krävt en ändring av det här. Jag tycker att det har gjorts med rätta, för det är en mycket viktig etisk fråga med ett solklart rättvisepatos.

Vi har alltså varit överens över partigränserna, men så en dag i september upphörde det här. Det var inte längre så viktigt, och det var ingen prioriterad fråga. Vad var det, minister Hägglund, som hände? Riksdagen har gjort ett tillkännagivande, men ingenting har hänt. Hur viktig är den här frågan för Göran Hägglund, och hur kommer vi i så fall att se det?

Anf. 26 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Den nya regeringen har väldigt mycket att ta sig an. En av uppgifterna handlar om att bryta en förskräckande hög arbetslöshet och ett stort utanförskap som naturligtvis spelar roll för enskilda människor och i förlängningen också spelar en väldigt stor roll för vilken ekonomi vi har för att kunna genomföra angelägna ändringar.

Vi håller på att genomföra ett stort arbete på Socialdepartementets område som handlar om att förbättra och förstärka tillgänglighet, kvalitet och valfrihet för de enskilda människor som är utsatta. Det är en verksamhet som spelar stor roll för människor från vaggan till graven. Alla är vi beroende av en väl fungerande hälso- och sjukvård.

Det finns personer, som interpellanten tar upp, som hamnat i den svåra sitsen att de inte tål vissa livsmedel som för oss andra är självklarheter. Det innebär fördyrade kostnader. Det är naturligtvis mycket angeläget att vi gör vad vi kan för att åstadkomma förbättringar för de grupper som har höga kostnader.

Allt kan emellertid inte göras omedelbart. Catharina Bråkenhielm säger att vi varit överens över partigränserna. Om det hade funnits en överenskommelse över partigränserna, och att man med ”över partigränserna” också avsåg regeringssidan, hade den tidigare regeringen sannolikt, under de tolv år som den satt i den senast omgången, genomfört de förändringar som Catharina Bråkenhielm nu i opposition efterlyser.

Jag är angelägen om att alla ska kunna känna trygghet i sin tillvaro, att alla ska kunna överblicka sina kostnader. Vi har under de sex månader vi hittills haft på oss inte kunnat utlova några ytterligare resurser till dessa områden, och jag konstaterar att inte heller Socialdemokraterna under sina tolv år gjorde det.

Anf. 27 CATHARINA BRÅKENHIELM (s):

Herr talman! Ministern säger i sitt svar till mig att det här är en angelägen fråga och att hälso- och sjukvårdens mål om att erbjuda vård på lika villkor för hela befolkningen eftersträvas. I samma andetag kontrar han dock med att säga att regeringen för tillfället inte har för avsikt att vidta några åtgärder. Hur hänger det ihop egentligen, undrar jag.

Det svar jag fått på min interpellation kan jag självklart inte godta eftersom jag anser att alla människor ska behandlas på ett likvärdigt och rättvist sätt, och det gör man inte utifrån detta svar. Utredningen *Mat som medicin* säger att den nuvarande patientavgiften i läkemedelsförmånen inte slår rättvist. Ett nytt avgiftssystem måste därför föreslås.

När socialutskottet för en liten tid sedan behandlade en motion i frågan sade ordförande Johansson att frågan om speciallivsmedel ska prövas i den kommande budgetmotionen. Är det alltså inte sant? Är prövningen redan gjord och förlorat mot andra för borgerliga politiker viktigare gruppers behov? Det gäller dem med stor förmögenhet som nu kommer att slippa förmögenhetsskatten, och dem som har råd att låta städa hemma medan vi övriga får betala med våra skattepengar. Är det mot dem de förlorat?

Regeringen har redan lovat bort mycket pengar, och det har gått fort. Pengarna har dock inte gått till de mest utsatta grupperna, de som är allra skörast, de med de svagaste rösterna. Varför det är så vill jag att ministern svarar på i dag.

Anf. 28 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag konstaterar, vad gäller den första frågan, att det finns skillnader inom ramen för det som vi är överens om, nämligen att vård ska erbjudas på lika villkor för hela befolkningen. Detta strävar vi efter. Men jag konstaterar också, och det tror jag är ett gemensamt problem oavsett vilka partier vi företräder, att eftersom vården meddelas av de olika landstingen i landet är det ofrånkomligt att det alltid kommer att finnas vissa skillnader. Det tror jag att vi kan vara överens om vare sig vi företräder det ena eller det andra partiet. Om vi ska få absolut likhet borde vi i så fall förstärka hela systemet så att staten säkerställde det, men det tror jag inte att någon av oss är beredd att föreslå. Vi har genom viss lagstiftning slagit fast att likhet ska gälla. Sedan kan det finnas ett visst utrymme för lokala variationer, något som naturligtvis bör diskuteras i varje enskilt fall.

Catharina Bråkenhielm tar också upp att den nuvarande regeringen har råd att ta bort förmögenhetsskatten, och jag är glad att hon stryker under just detta. Borttagandet av förmögenhetsskatten syftar nämligen till att få mer kapital till Sverige, vilket gör att det blir mer attraktivt att driva och utveckla företag i Sverige. Här tror jag att det går en skiljelinje mellan den nuvarande och den tidigare regeringen. För att åstadkomma de nya jobben behövs nämligen nya företag samt att de företag som redan

finns kan expandera. Därför vidtar vi en rad åtgärder på området. Det gör att fler människor kommer i arbete, och när fler människor kommer i arbete ökar skatteintäkterna. När skatteintäkterna ökar får vi möjligheter att förstärka på olika områden. Det vi fick i arv var att flera hundratusen människor inte har ett arbete att gå till. Det måste vi naturligtvis ta itu med så att vi får resurser till allt.

När det gäller socialutskottets ordförandes uttalande att frågan ska prövas i budgetpropositionen är det självklart att vi i samband med budgetpropositionen – som bekant kommer en sådan för 2008 efter sommaren – prövar alla möjliga utgiftsförslag och naturligtvis också intäktsförstärkningar för att se vad vi kan göra för att förbättra och förstärka.

Återigen: Den utredning som Catharina Bråkenhielm hänvisar till kom i oktober 1999. Det är snart åtta år sedan. Socialdemokraterna hade alltså sju och ett halvt år, eller vad det kan ha varit, på sig att genomföra de angelägna förbättringarna. Nu kräver Catharina Bråkenhielm att den nya regeringen, som suttit i sex månader, ska genomföra dem. Varför genomfördes de inte under Socialdemokraternas tid vid makten?

Anf. 29 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Låt mig påminna debattörerna om att detta inte är en allmänpolitisk debatt, utan debatten handlar om kostnaderna för speciallivsmedel. Det är därför bra om vi begränsar oss till det.

Anf. 30 CATHARINA BRÅKENHIELM (s):

Herr talman! Socialministern säger att vi ska vänta på att marknaden ordnar detta, att det blir lite billigare när vi nu säljer ut vårt apoteksbolag. Det tycker jag inte riktigt är att föra en ansvarsfull politik. Ministern säger också att vi hade lång tid på oss att ordna detta. Det hade vi förvisso, men det hjälper inte att nu dra upp det. Frågan är vad vi ska göra för dessa människor. Jag vill diskutera framtiden, även om detta borde ha genomförts för länge sedan.

Det går för närvarande oerhört bra för Sverige ekonomiskt, och om denna grupp hade varit lite högre prioriterad borde det i dagens situation finnas utrymme till detta. Jag känner att den borgerliga regeringen främst företräder de människor som har det ganska gott ställt, de ekonomiskt starka människorna. De behöver inte vara fullt så oroliga om de får en högre kostnad på det här området. Det är de andra jag talar för, den grupp som inte står på Mynttorget med plakat och megafoner och protesterar och försöker få oss politiker att lyssna. Det har den gruppen oftast inte kraft och ork till. Därför konstaterar jag med sorg i hjärtat att det här inte är en så viktig fråga för den borgerliga regeringen. Jag är dock inte särskilt förvånad över det.

Det sägs också att det finns vissa skillnader och att man inte kan eftersträva absolut likhet i kostnaderna. Det är inte det jag trycker på. Jag säger att det finns skillnader även vad gäller läkemedel, men det är rimliga skillnader. Alla kan bära dem, oavsett vilket landsting eller vilken region man bor i. I dagsläget är kostnaderna för specialmat orimligt höga, liksom kostnaderna för mat med näringstillförsel. Kostnaderna springer i väg, och dessa grupper behöver oftast både-och. De blir därmed hårt belastade. Om man dessutom inte är arbetsför på grund av sin sjukdom, eller endast till hälften arbetsför, har man det inte lätt. Det är heller inte

lätt att komma i arbete när man har en kronisk sjukdom. Den gruppen är alltså utsatt, och jag skulle önska att den prioriterades.

Prot. 2006/07:90
13 april

Anf. 31 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag ber om ursäkt och ska försöka hålla mig till ämnet.

Jag har inte sagt att marknaden ska ordna detta. Jag har sagt att jag ser problem här och att det naturligtvis innebär stora bekymmer för de enskilda människor som har en merkostnad i jämförelse med oss andra som kan äta det mesta. Detta är en angelägen fråga.

Jag konstaterar också att det i landstingen finns olika grader av subventioner för dem som drabbas av extrakostnader. Det är viktig information i sammanhanget. Vidare konstaterar jag att vi efter att ha presenterat endast en budget inte kunnat ta itu med frågan. De möjligheter vi har att genomföra de förbättringar som ju spelar stor roll för den här gruppen handlar också om vilken ekonomi vi har.

Catharina Bråkenhielm säger att de partier som i dag är i regeringsställning företräder de ekonomiskt starka. Jag tror att många av våra och de andra allianspartiernas väljare skulle bli förvånade över den beskrivningen. Jag tror att det bland varje partis väljare finns människor som har det hyggligt ställt och människor som har det väsentligt sämre ställt. Så är det förvisso i mitt eget parti.

Det här är en angelägen fråga. Jag vill ändå vara tydlig med att vi ännu inte har några tydliga besked om att vi vid den och den tidpunkten kommer att genomföra förbättringar. Men jag har också sagt i mitt svar att vi kommer att följa utvecklingen mycket noga.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:467 om vårdnadsbidrag och jämställdhet

Anf. 32 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni på vilket sätt hon kommer att arbeta för att vårdnadsbidragets negativa konsekvenser för jämställdheten så långt som möjligt kan minskas.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Rätten till arbete, villkoren i arbetslivet och jämställdheten är viktiga frågor kopplade till familjepolitiken. Regeringens mest prioriterade fråga är att sätta fokus på jobben och minska utanförskapet. Jämställdheten på arbetsmarknaden har flera aspekter. Det handlar om att komma in på arbetsmarknaden, om att utvecklas och behålla sin förankring på arbetsmarknaden samt om möjligheter att kombinera arbete och familjeliv.

Både kvinnor och män ska kunna kombinera familjeliv med arbetsliv. Regeringen vill förbättra förutsättningarna för ett aktivt och jämlikt ansvar för föräldraskapet, utan att för den skull ta ifrån familjerna deras självbestämmande. Möjligheten för de kommuner som så vill att införa ett vårdnadsbidrag är en del i regeringens familjepolitiska reform. En

*Svar på
interpellationer*

annan del är förslaget till jämställdhetsbonus. Jämställdhetsbonusen kommer att öka föräldrarnas ekonomiska möjligheter att fördela föräldraledigheten mer jämlikt och därmed förbättra förutsättningarna för en jämställd och stark relation mellan föräldrarna. Den stärker också motiven för kvinnor att behålla sin förankring i yrkeslivet och motverkar omotiverade löneskillnader.

Andra reformer som regeringen aviserat och genomfört är jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter i vissa tjänstebranscher. Dessa leder till att trösklarna in på arbetsmarknaden sänks och att det blir mer lönsamt att gå från deltid- till heltidsarbete. Kvinnor är i större utsträckning än män arbetslösa på deltid.

Hur vi upplever villkoren i arbetslivet är också beroende av hur vi upplever vår livssituation och förmår kombinera familjeliv med arbetsliv.

Regeringen kommer inte att utforma vårdnadsbidraget så att det innebär ett hinder för att arbeta eller minskar människors ekonomiska självbestämmande. Vårdnadsbidraget ska dessutom gå att kombinera med förvärvsarbete och ska också kunna tas ut på deltid. Det är avgörande att familjepolitiken utformas så att barnfamiljernas handlingsutrymme och möjligheter att påverka sin ekonomiska situation är stort. Vårdnadsbidraget ska ge föräldrar makt över sina liv.

Jag vill slutligen betona barnperspektivet i debatten om familjepolitiken.

Barn och familjer är olika, har olika önskemål och behov. Vårdnadsbidraget ska ge föräldrarna möjlighet att ta hand om sitt barn i hemmet, eller att kombinera detta med förskoleverksamhet eller annan barnomsorgsverksamhet. Föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnets välbefinnande och ska, utifrån familjens livssituation och barnets behov, se till barnets bästa. Föräldrarna är också de som känner sina barn bäst, och statens roll i sammanhanget är att stödja föräldrarna i deras val. För mig och regeringen är det självklart att en modern familjepolitik utgår från dessa förutsättningar.

Anf. 33 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Vårdnadsbidrag och jämställdhet – går det ihop? Kommer vårdnadsbidraget att utjämna könsskillnaden? Eller kommer det snarare att förstärka klass- och könsskillnaderna?

Slutsatsen av socialministerns interpellationssvar är uppenbar. Det handlar om en klassfråga. Arbetarklassens kvinnor har alltid arbetat – på 2000-talet, på 1900-talet och ännu längre tillbaka i vår historia. De har alltid bidragit till att försörja familjen. De kvinnor som genom århundradena inte har lönearbetat har varit de bättre bemedlade. Det svar som ministern har avgett ger mig känslan att det är mot ett sådant samhälle vi är på väg. Därför vill jag påstå att det är en klass- och könsfråga.

För kvinnor är det viktigaste rätten till arbete och rätten till en trygg och säker barnomsorg. Det är det som har varit drivkraften för oss socialdemokrater när vi har drivit frågorna om rätten till arbete och rätten till bra barnomsorg.

Jag vill tacka ministern för svaret. Jag känner dock en viss besvikelse. Jag ställde frågan till jämställdhetsministern och får svar av socialministern. Jag har skrivit frågan utifrån ett jämställdhetsperspektiv. För mig

blir det uppenbart att det på något sätt finns en splittring i regeringen när det är socialministern som får svara på frågor om jämställdhet.

Jag upplever också att svaret pekar på kärnfamiljen och att det är så Sverige ser ut. Jag tycker att det är dubbla budskap. Vi vet att i dag ca 70 procent av familjerna lever tillsammans, så att barnen lever med sina föräldrar. Ca 22 procent lever med en förälder. För dem innebär detta ingen valfrihet. En ensam förälder skulle som jag ser det – inte minst utifrån mina egna erfarenheter av att leva som ensamstående mamma – aldrig ha möjlighet att försörja sig på vårdnadsbidraget. Därför blir det inte lika för alla män och kvinnor i hela landet.

Det blir uppenbara negativa konsekvenser för jämställdheten. Det kommer förmodligen att göra att vi ställer en del av den kvinnliga arbetskraften utanför arbetsmarknaden. Det har fått mig att fundera. När man har jobbat med vårdnadsbidraget inom regeringen, har man då tagit fram några uppgifter om hur många män som är intresserade av att stanna hemma och avstå från lönearbete för att ta ut vårdnadsbidrag? Det skulle vara intressant om ministern hade ett svar på den frågan.

Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att ha klart för sig att familjer ser olika ut. Det är inte så att jag i mitt tänkande har en mall, där alla familjer ser ut på exakt samma sätt. Ibland blir jag beskylld för att ha just en sådan mall, men det som jag och regeringen gör är att presentera en politik som är flexibel, som kan användas på olika sätt beroende på hur den enskilda familjens situation ser ut. Barn är olika, föräldrar är olika och familjer är olika. Därför duger inte en mall för alla.

Den politik som har bedrivits i Sverige under många år har inte precis haft valfrihet eller anpassning till familjens egna behov som ledstjärna. Det har varit lite som Henry Ford, som om sina T-Fordar sade att man får välja vilken färg man vill, bara man väljer svart; det var den färg som Fordfabriken kunde erbjuda. Jag tror att utgångspunkten för en modern familjepolitik måste vara att familjer är olika. Därför gäller det att erbjuda mer än ett verktyg, mer än ett instrument. Jag skulle vilja fråga Carina Adolfsson Elgestam om hur det är i hennes värld. Är alla lika där? Eller är det så att det finns olikheter? I så fall är det kanske bra med en verktygslåda som innehåller lite olika instrument.

Carina Adolfsson Elgestam var besviken över att det var jag som dök upp och inte Nyamko Sabuni. Det beror på hur man utformar frågan. Utformar man frågeställningen på ett visst sätt får man svar av en annan minister än den som man kanske avsåg att interpellera. Jag har som riksdagsledamot varit med om motsvarande många gånger. Det beror förstås på hur man formulerar frågan.

Hur många män, frågar Carina Adolfsson Elgestam, vill stanna hemma tillsammans med sina barn genom vårdnadsbidraget? Själva poängen i vårt tänkande är att vi inte kan veta det exakt. Vi kan möjligen komma att göra beräkningar, genomföra enkäter eller så. Men vi kan inte veta.

Om man lägger besluten i människors händer i stället för att vi på regeringkanslinivå avgör hur människor ska ha det kommer det att väljas på lite olika och ibland kanske på lite oväntat sätt.

Det är också viktigt att säga i det här sammanhanget att vårdnadsbidraget inte kommer att leda till att kvinnor eller män stannar hemma evighetslängre tillsammans med sina barn för att så småningom gå i pension.

Jag tror att en modern familjepolitik kommer att erbjuda möjligheter för de föräldrar som så vill att stanna hemma lite längre och att gå ned lite grann i arbetstid för att kunna tillbringa mer tid tillsammans med sina barn. Det valet vill jag ge Sveriges småbarnsföräldrar.

Socialdemokraterna är tyvärr emot det. Det är naturligtvis en besvikelse hos mig, men det är möjligen mindre viktigt. Man ser också i opinionsmätning efter opinionsmätning att det hos Socialdemokraterna själva, det vill säga de som röstar på det partiet, finns en ganska tydlig majoritet som tycker att vårdnadsbidrag vore bra eftersom det återför besluten till föräldrarna. Möjligen inkräktar det lite grann på politikernas beslutsmöjligheter. Men jag tycker att det är rätt riktning, det återför beslutsmöjligheter till föräldrarna själva.

Anf. 35 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Det är ganska intressanta svar som ministern ger. Tyvärr medger inte tiden att vi går in på just det ministern säger om pensioner. Det finns all anledning att fundera och återkomma angående hur länge man är hemma hos sina barn. Jag tror i och för sig att man när barnen börjar bli vuxna kanske vill göra någonting annat av sitt liv.

Här sägs att vi socialdemokrater inte har haft någon valfrihet för föräldrarna eller har byggt ett sådant samhälle. Jag skulle vilja påstå att det samhälle som vi socialdemokrater har byggt och under de senaste 80 åren varit med och påverkat har varit ganska framgångsrikt. Det gäller inte minst för kvinnorna och de reformer som vi har genomfört.

Jag vill också påstå att det för familjerna i dag finns en stor valfrihet. Vi kan börja med det första. I dag har alla föräldrar rätt att vara tjänstlediga från sitt arbete när de har fått barn. De har rätt att vara det i upp till tre år utan att de får avsked. Det har varit ganska unikt i Sverige och i Norden. I dag har man rättighet att vara tjänstledig också i övriga Europa men inte på samma sätt som i Sverige.

Det är en rättighet, men det har inte alltid varit så. På 1950-talet fick fortfarande kvinnor sparken om de blev gravida eller gifte sig. Den utvecklingen har vi varit med och påverkat. Jag skulle vilja säga att den är framgångsrik och det att det har ökat valfriheten.

Vi har infört en föräldraförsäkring där föräldrarna har rätt att vara hemma och samtidigt få en inkomst för att de är hemma. Jag påstår att det ökar valfriheten och inte tvärtom.

Att däremot som Kristdemokraterna och regeringen vilja införa att föräldrarna ska få ett bidrag för att de inte arbetar tycker jag blir jätteknept. Det är det inte minst med tanke på att regering gick till val på att fler skulle ut i arbete. Hur kan det gå ihop med att man ska betala några i samhället för att de inte arbetar? Det blir lite märkligt.

Det finns någonting annat som jag skulle vilja fråga ministern om. Redan i dag vet vi att alltför många unga kvinnor i fertil ålder blir diskriminerade på arbetsmarknaden av arbetsgivarna när de söker arbete. Arbetsgivarna misstänker att de kanske tänker skaffa barn snart, och då blir det besvärligt för dem som arbetsgivare.

Man kan leka med tanken att en person bor i Uppvidinge kommun, där jag bor och där man gärna vill ha vårdnadsbidrag, vilket jag antar att ministern känner väl till. Den kvinnan som bor i Uppvidinge kommun, där man kommer att införa vårdnadsbidrag, söker jobb i Växjö kommun. Samtidigt söker en kvinna med liknande kompetens som bor i Lessebo kommun, där man förmodligen inte inför vårdnadsbidrag, samma arbete.

Man kan fundera över hur arbetsgivaren tänker. Kommer den arbetsgivaren att tänka: Jag anställer nog kvinnan som bor i Lessebo kommun där man inte har vårdnadsbidrag. Där är sannolikheten större att hon bara tar ut föräldraförsäkringen och ingenting mer. Möjligheten finns att kvinnan från Uppvidinge kommun blir diskriminerad i det perspektivet just för att den kommunen har vårdnadsbidrag.

Jag kan känna en liten rädsla för det. Det gäller inte minst därför att jag vet att många kvinnor fortfarande får en fråga om det när de söker arbete. Kan ministern känna en viss oro för att det kan bli skillnad för kvinnor utifrån vilken kommun de bor i?

Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Först vill jag påtala att jag mycket ogillar det språkbruket. Jag hoppas att Carina Adolfsson Elgestam också känner det själv. Hon säger: Vi socialdemokrater har byggt samhället. Jag värjer mig lite grann mot det. Det är miljontals människor som år ut och år in har byggt upp Sverige varje dag. Det går inte att tillskriva ett politiskt parti.

Det är rätt att Socialdemokraterna har segrat i många val, för många för att riktigt passa mig. Svenska folket har valt Socialdemokraterna som det största partiet. Men det är inte Socialdemokraterna som har byggt Sverige. Det är svenska folket, miljontals kvinnor och män, som har byggt det här samhället.

Interpellanten räknar upp en rad angelägna reformer. Det handlar om tjänstledighet för vård av barn och sådant som har genomförts genom åren med föräldraförsäkringens utformning och uppbyggnad och som är väldigt angelägna saker.

Vi kan för ett ögonblick ta föräldraförsäkringen som en utgångspunkt för ett kort resonemang. Hur kan det komma sig att det är okej, till och med bra och någonting som ska applåderas – och jag hör till dem som vill att det ska vara så – att föräldrar, män och kvinnor stannar hemma hos sina barn under en kortare eller längre tid i samband med barnens födelse?

När det sedan inträffar att föräldraförsäkringstiden har gått ut är det plötsligt alldeles oacceptabelt, orimligt, oklokt och förfärligt på alla sätt och vis att därefter vilja ha en ordning där man som förälder kan gå ned lite grann i arbetstid för att kanske jobba sju, sex eller fyra timmar för att kunna tillbringa mer tid tillsammans med sina barn. De kanske stannar hemma ett par månader till med hjälp av vårdnadsbidraget. Vi vet att det finns väldigt starka önskemål från föräldrarna om detta.

Hur kan det komma sig att det är fenomenalt bra och viktigt fram till en viss tidpunkt, och sedan är det avskyvärt? Det skulle jag gärna vilja få utrett. Kanske inte tiden här medger att det kan göras här till fullo. Men det tycker jag är en intressant ingång.

Carina Adolfsson Elgestam tar upp att detta är en regering som har gått till val på att ge fler människor möjlighet att komma till sin rätt genom att ha ett förvärvsarbete. Det är alldeles sant. Jag tar upp i mitt interpellationssvar att det också är viktigt att se att unga föräldrar, eller för den delen äldre föräldrar, vill ha en möjlighet att kunna kombinera arbetsliv med familjeliv.

Det är svårt för många småbarnsföräldrar i dag att få tiden att gå ihop och få livspusslet, som det brukar heta, att fungera full ut. Många söker efter vägar att hitta något sätt att kunna få använda de första åren tillsammans med barnen. De går som bekant inte i repris. Det är under en kort tid som man har små barn, och sedan är den tiden för evigt borta.

Jag tror att en modern familjepolitik som ger möjlighet för kvinnor och män att stanna hemma under en kortare tid efter att föräldraförsäkringen har gått ut eller minska sin arbetstid är någonting som efterfrågas av många. Jag inte bara tror det. Jag vet att det efterfrågas av en klar majoritet av småbarnsföräldrarna. Jag vill gå det önskemålet till mötes.

I mitt nästa anförande får jag ta upp resonemanget om de skillnader som kan uppstå mellan olika kommuner.

Anf. 37 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Jag hoppas verkligen att ministern återkommer angående diskrimineringsperspektivet i detta, som ytterligare skulle förstärka klass- och könsfrågan som jag ser det.

Jag skulle vilja börja med att säga att ministern har fel när han påstår att det handlar om svart och vitt. Så är det inte. Vi socialdemokrater har ingenting emot att familjer väljer att jobba sex timmar. Det finns till och med en lagstiftning för det, att om du har en heltid i botten har du rätt att gå ned och jobba utifrån ett sextimmarsperspektiv ända upp tills barnen är åtta år. Det har vi ingenting emot, tvärtom. Vi är väl medvetna om detta. Många av oss har små barn och har haft små barn. Vi vet att det är svårt att kombinera yrkesliv och familjeliv och få det att gå ihop. Det är en erfarenhet som många av oss har direkt här och nu och som många av oss också har bakom oss beroende på att våra barn har blivit större.

Vi har ingenting emot att man går ned och jobbar fyra timmar, eller till och med att man väljer bort att yrkesarbeta när barnen är små. Det har vi ingenting emot. Det vi har något emot är att någon annan, småbarnsförälder kanske, som väljer att yrkesarbeta ska vara med och finansiera det eller att en ensamstående förälder som inte har något val ska vara med och finansiera det via skatt. Vi tror på arbetslinjen, att man genom arbete är med och bidrar så att vi på det sättet får del av det här. Det tror jag att man från regeringens sida måste lära sig att skilja på. Det handlar om att vi ser på samhället och hur vi bygger samhället på olika sätt. Det är en klass- och könsfråga, och det handlar om att vi socialdemokrater vill utveckla föräldraförsäkringen, och även barnomsorgen, och se till att människor får en möjlighet att kombinera familjelivet och yrkeslivet.

Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag skulle vilja varna för ett resonemang som kan leda väldigt långt, det som Carina Adolfsson Elgestam sade på slutet om att andra inte ska betala. Skulle vi praktisera det tankesättet på sjukvårdens områden skulle det få förfärliga konsekvenser. Skulle vi praktisera det

när det gäller barnomsorgen i övrigt, alltså när det gäller till exempel den kommunala barnomsorgen, att de som inte har några barn eller som har vuxna barn minsann inte ska vara med och finansiera den, skulle vi få ett förfärligt samhälle. Det handlar ju om att vi gemensamt finansierar det som vi anser vara till stor nytta för samhället eller till särskilt skydd för utsatta.

Carina Adolfsson Elgestam säger också att man inte har något emot att människor går ned i arbetstid under en tid. Man har inget emot att människor har rätt att vara hemma med barnen på heltid. Men det ska inte betalas. Däremot ska naturligtvis barnomsorg i övrigt betalas. Här ligger en rättvisaspekt som vi naturligtvis skulle kunna veckla ut oss mycket omkring, varför ett barn har stöd på 100 000 kronor medan det andra barnet har ett stöd på noll kronor. Det tycker inte jag är en rimlig ordning.

Jag återkommer kort till frågan som handlar om skillnaden mellan olika kommuner. Vi tycker att kommunpolitikerna ska kunna fatta beslut utifrån väljarnas önskemål om hur barnomsorgen utformas. Det finns bestämmelser som gör att det ska finnas tillgång till kommunal barnomsorg. De reglerna ska vi självklart inte röra. Men vi vill ge kommunpolitikerna, och ytterst också barnfamiljerna, tillgång till möjligheten att ge stöd till de föräldrar som väljer att stanna hemma lite grann efter att föräldraförsäkringen har gått ut eller att minska sin arbetstid något för att kunna tillbringa mer tid tillsammans med barnen. Det kan komma att se olika ut i olika kommuner, men ytterst är det naturligtvis föräldrarna som avgör hur de vill ordna de första åren för sig och sina barn.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:442 om avgifter på bibliotekslån

Anf. 39 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Leif Pettersson har frågat mig dels om jag avser att ta initiativ till ett förslag som syftar till att möjliggöra avgifter på bibliotekslån, dels om jag avser att agera för att stärka bibliotekens roll i svenskt kulturliv. Frågan är ställd mot bakgrund av förslagen i *Kulturen 2.0*, det kulturpolitiska program som den moderata riksdagsgruppens kulturkommitté lade fram för drygt en månad sedan.

Låt mig först och främst klargöra att jag som kulturminister inte kommer att verka för att lägga fram ett förslag om att avgiftsbelägga bibliotekslån, varken för barn eller vuxna. Detta har jag sagt tidigare, och jag säger det gärna igen. Den moderata kulturkommitténs skrift ska ses som ett inlägg i den kulturpolitiska debatten, och jag är uppriktigt glad över den engagerade och livliga diskussion om våra bibliotek som den har givit upphov till. Debatten visar med all önskvärd tydlighet hur viktig denna kulturinstitution är i Sverige. Biblioteken är en grundläggande del av den kulturella infrastrukturen och en symbol för ett fritt och öppet samhälle. För litteraturen och läsandet är biblioteken en självklar resurs.

Samtidigt har debatten också väckt en rad frågor om tillståndet för och utvecklingen av folkbiblioteken i landet. Konstigt vore ju annars. Bibliotekens roll är inte, och kan inte vara, densamma som förr eftersom

samhället har förändrats och ställer andra krav på vad ett bibliotek ska vara. Många talar i dag om en identitetskris för biblioteksväsendet och efterlyser tydligare uppdrag, nationella mål och utvecklingsstrategier.

Självklart vill jag stärka bibliotekens roll i det svenska kulturlivet, men jag är däremot inte lika säker på att en nationell bibliotekspolitik, formulerad av staten, är det givna svaret på biblioteksväsendets behov av utveckling. Biblioteken är trots allt en av de mest decentraliserade samhällstjänster som finns. Utvecklingskraften måste därför komma underifrån och inte uppifrån.

Jag tror att det finns olika vägar att stärka bibliotekens roll i framtiden.

Framför allt tror jag inte att man ska vara främmande för att tänka i nya banor. Förslaget i Moderaternas kulturprogram att alternativa driftsformer ska stimuleras är kanske ett sätt att möta framtidens utmaningar. Att utvärdera bibliotekslagen är kanske ett annat. Det här är frågor som regeringen sannolikt får anledning att återkomma till under mandatperioden.

Jag har i andra sammanhang betonat vikten av barns och ungas rätt till kultur. Att strategiskt flytta fram positionerna för barn- och ungdomskulturen står högt upp på regeringens dagordning. Därför vill jag avslutningsvis särskilt framhålla behovet av utveckling av den pedagogiska rollen för biblioteksverksamheterna inom grundskolan och gymnasieskolan. För att stödja barns och ungdomars språkutveckling med inriktning på att förbättra läs- och skrivmiljöerna i skolan kan skolbibliotekens betydelse inte nog understrykas.

Anf. 40 LEIF PETERSSON (s):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka kulturministern för svaret. Jag noterar naturligtvis med tillfredsställelse den samsyn som ministern ger uttryck för när det gäller avgifter på bibliotekslån.

Men när jag sedan tar del av hela svaret blir jag i alla fall lite konfunderad och tycker att det krävs en del förtydliganden. Ministern är som sagt tydlig med sin egen avsikt men är samtidigt kritisk till nationell bibliotekspolitik. Vad det här står för är för mig svårtolkat. Om det står för ett nej till en detaljreglering av bibliotekens verksamhet och utvecklingsarbete håller jag med. Biblioteken ska utvecklas utifrån de förutsättningar som finns där de verkar. Något annat är inte möjligt. Men om det i stället står för att man ska ändra den nuvarande bibliotekslagen, som ju garanterar bibliotek i alla våra kommuner och samtidigt säger att biblioteken ska vara avgiftsfria, då är jag inte med. Då öppnar man ju för just som ministrerna säger sig inte vilja göra, nämligen att ta ut avgifter lokalt.

Bakgrunden till, och innebörden av, mina tvivel står naturligtvis att finna i parallellen till andra politikområden. Låt mig ta tre exempel. Under valrörelsen uttalade företrädare för framför allt Moderaterna med viss emfas att det inte var aktuellt med utförsäljning av offentligt ägda sjukhus. Efter valet har regeringen, helt i strid med den bild man ville skapa före valet, lagt fram förslag som möjliggör storskalig utförsäljning av svensk sjukvård. Före valet försäkrade företrädare för partier inom den styrande moderatledda regeringen att det inte var aktuellt med stora utförsäljningar av allmännyttan. Efter valet har, som bekant, lagar lagts

fram som möjliggör storskalig utförsäljning av de allmännyttiga hyreslägenheterna.

Före valet försäkrade företrädare för de fyra partier som nu ingår i regeringen att det inte var aktuellt att privatisera Vattenfall och LKAB. Efter valet är inte alla företrädare lika tydliga.

Före valet sade både Moderata samlingspartiets ordförande och den nuvarande kulturministern att det inte var aktuellt med avgifter på lån av böcker i våra bibliotek. Det var ett besked som jag tyckte var bra. Men nu efteråt har just den här moderata arbetsgruppen tagit fram ett förslag som öppnar för avgifter på lån i biblioteken. Det är till och med så att man i en av de kommuner där Moderaterna har egen majoritet, Danderyd, förbereder sig för möjligheten att ta betalt genom att stryka formuleringarna om avgiftsfria lån i sin biblioteksplan.

I onsdagens riksdagsdebatt om bland annat biblioteken deltog ingen företrädare för Moderaterna. Man kan ju fråga sig varför. Kan det vara så att det kulturpolitiska manifest som ni har författat hade äventyrat den eniga fasaden? De andra tre partierna var ju så tydliga – inga avgifter på biblioteken. Beskeden kan bara uppfattas på ett sätt: Den nuvarande bibliotekslagen ska vara kvar.

I debatten i förrgår förblev också en annan fråga som hänger ihop med utvecklingen av biblioteken obesvarad. Det var frågan om läsfrämjande åtgärder. På det området kan och ska biblioteken spela en mycket viktig roll. Läsandet är viktigt, och vi vet också att det är ojämnt fördelat mellan kvinnor och män och mellan människor med olika social bakgrund. Här kan biblioteken spela en viktig roll.

Jag vill därför sluta med att rikta två frågor till kulturministern. Innefattar kulturministerns svar på min interpellation även ett löfte om att behålla bibliotekslagens krav på att det ska finnas bibliotek i alla kommuner och att lånen ska vara avgiftsfria? Har ministern för avsikt att som ett led i bibliotekens utvecklingsarbete lägga fram förslag som syftar till att öka läsandet i Sverige?

Anf. 41 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag tänkte ta fasta på detta med att stärka biblioteken. Kulturministern säger att hon inte är säker på att en nationell bibliotekspolitik formulerad av staten är det givna svaret på biblioteksväsendets behov av utveckling.

Vänsterpartiet har en annorlunda syn, och jag har förstått att den synen delas också i stora stycken av ett av allianspartierna, Kristdemokraterna. Vi hade en debatt här den 11 april. Och jag uppfattade det som om även Folkpartiet öppnade för en sådan sak, framför allt när jag ställde frågan om man kunde ha en särskild utredning, vilket också Svensk Biblioteksförnings ordförande Britta Lejon och generalsekreteraren Niclas Lindberg skrev om i en debattartikel. Där uppmanade de kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth, skolminister Jan Björklund och utbildningsminister Lars Leijonborg att ta initiativ till en brett sammansatt utredning med uppdrag att formulera en nationell biblioteksstrategi. De vill att utredningen ska beskriva hur olika institutioner inom utbildnings- och biblioteksväsendet ska samverka för att nå gemensamma, tydliga och utvärderingsbara mål. De tycker att utredningen också ska utvärdera den

Prot. 2006/07:90
13 april

Svar på
interpellationer

tio år gamla bibliotekslagen. Det ska utmyнна i att man tar fram en biblioteksstrategi för bibliotekens roll i 2000-talets kunskapssamhälle.

Det här är tankegångar som också Vänsterpartiet har motionerat om. Jag noterar att kulturministern poängterade vikten av att ha ett underifrånperspektiv, att verksamheten ska vara decentraliserad och att det inte ska vara ett *von oben*-arbetsätt. Vi delar den åsikten, och därför tycker vi att man skulle kunna tillsätta en arbetsgrupp som har ett underifrånperspektiv. Vi tycker att man ska bilda en särskild arbetsgrupp bestående av fackfolk och biblioteksanvändare som utarbetar ett förslag till idéprogram för 2000-talets bibliotek. Vi kan tänka oss att det i arbetsgruppen skulle ingå bibliotekarier med olika erfarenheter, författare, mediepedagoger och andra pedagoger, IT-folk, representanter för användarna, och då även dyslektiker, syn- och hörselskadade med flera.

Vänsterpartiet vill också att bibliotekslagen skärps så att den verkligen tillförsäkrar alla en biblioteksservice av god kvalitet. Kulturministern talar om barn- och ungdomsperspektivet, och det tycker vi också är viktigt. Det är viktigt att man har en biblioteksservice av god kvalitet för alla, flickor och pojkar, kvinnor och män, dyslektiker och snabbbläsande bokslukare, svensktalande och personer med annat modersmål än svenska.

Min fråga gäller om den nya alliansregeringen skulle kunna tänka sig att verka för att vi får en särskild biblioteksutredning. Där kan ni också hämta inspiration från de nordiska länderna. Jag har förstått att Danmark, Finland och Norge har gjort det här arbetet.

Anf. 42 MATS JOHANSSON (m):

Herr talman! Tack, fru kulturminister, för svaren på interpellationen som jag tycker var bra. Vi moderater älskar ju biblioteken, och vi tycker alltid att det är roligt att diskutera bibliotekens framtid. Det är där vi vill lägga vår energi. Med tanke på utvecklingen på bibliotekssidan är det framtiden som är intressant. Vi diskuterade frågan senast i kulturdebatten vid onsdagens plenum, som påpekades här. Jag kan också instämma i den lovsång till biblioteken som min allianskollega Dan Kihlström från Kristdemokraterna då framförde. Han talade väl, vältalig som han är, om bibliotekens betydelse för oss när vi var barn, och det gäller inte minst skolbiblioteken. Jag undrar om kulturministern har något mer att säga om regeringens planer på kultursatsningar i skolan, och särskilt skolbiblioteken. Vi vet ju att skolbibliotekens roll har försvagats under den gångna socialdemokratiska regeringsperioden.

För egen del har jag diskuterat biblioteken ett antal gånger i spalterna den senaste tiden. Anledningen är den debattskrift som återopas i interpellationen, *Kulturen 2.0*. Den som är intresserad av vad som verkligen står där kan läsa den på den moderata hemsidan på nätet, moderat.se.

Det är alltså riksdagens moderata kulturkommitté som diskuterar bibliotekens framtid som 1 av 83 punkter i en moderat kultursyn. Vi gör det från en mycket positiv utgångspunkt. Vi skriver: "Biblioteken är en del av den kulturella infrastrukturen och dess bokutlåning är central för kunskapsspridningen."

Det är mycket glädjande att många har velat intressera sig för våra tankar. Mer beklagligt är att just den här avgiftsfrågan grundas på en avsiktlig missuppfattning från dem som driver kampanj mot oss. Det finns nämligen inget förslag i den här skriften om avgifter på boklån. Det finns inte en rad om detta i vår skrift. Däremot finns det ett resonemang om att biblioteken är en kommunal angelägenhet och att subsidiaritetsprincipen talar för att besluten ska ligga där. Låt mig vara väldigt tydlig på den här punkten eftersom den lätt missuppfattas. Det är på kommunal nivå besluten att inte införa avgifter på boklån ska fattas. Jag förstår att det kan vara en nyans som inte till fullo uppfattas av den som vill missförstå vad vi har skrivit, men rätt ska vara rätt.

Anf. 43 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag har fått ett antal frågor som jag ska försöka beta av vartefter. Inledningsvis kan vi konstatera att vi är eniga om att biblioteken har en stark ställning och är en symbol för demokrati och yttrandefrihet, som jag sade i mitt första svar. Det är bra. Man kan också säga att utvecklingen inom utbildningen, mediesektorn och kommunikationstekniken också i grunden har förändrat bibliotekens roll.

Det är inte särskilt konstigt, och det är nog ganska bra.

Marknaden har förändrats också. Vi har tillgång till böcker på betydligt fler håll än vad vi hade tidigare. Vi har haft interpellationsdebatter här om läsfrämjande där vi kunde konstatera att man till och med på bensinstationerna nu kan köpa böcker, vilket också är bra. Det kanske inte är ett så stort utbud, men de finns där, och förhoppningsvis lockar det människor, som kanske inte tycker att det är lika självklart att gå in i en bokhandel, att upptäcka läsningen. Ljudböcker har kommit. Man når nya grupper genom det.

Leif Pettersson bad mig om ett förtydligande och så blev det en diskussion om sjukhus, bostäder och försäljning av Vattenfall och LKAB, vilket mig veterligen inte har föreslagits. Det är bra att även Mats Johansson förtydligar att vi inte kommer att föreslå avgifter på boklån. Däremot är det redan i dag möjligt för många bibliotek – och det gör de också av olika skäl – att ta betalt för annat. Det kan vara kopiering, utlåning av film och annat. Det är inget som jag tror att någon av oss har några synpunkter på.

Leif Pettersson frågade också om jag kommer att återkomma med förslag på vad vi kan göra för att öka läsandet i Sverige. Det kan jag säga att jag kommer att göra. Ja.

Den andra frågan som Leif Pettersson hade handlade om de avgiftsfria lånen. Svaret är att vi inte kommer att föreslå avgifter.

Siv Holma hade idéer om bildandet av en arbetsgrupp med olika företrädare som möjligen skulle kunna se över bibliotekslagen, och det handlade om ifall vi ska hämta inspiration av de övriga nordiska länderna. Det tycker jag är rimligt att man gör. Absolut, det finns mycket att lära, inte bara av våra nordiska grannländer utan av andra länder, inte minst inom EU. Den internationella biblioteksportal som nu håller på att byggas upp mellan EU-staterna är ett nytt spännande grepp, tycker jag, för att vi ska kunna vidga det.

Skolbiblioteken pratade Mats Johansson om och om att deras roll har försvagats. Då kan jag i det här sammanhanget gå tillbaka till budgetpropositionen från i höstas. Jag ska läsa delar av det. "Regeringen anser att alla elever behöver träna sin läsning. Det handlar inte bara om att lära sig att läsa utan också om att bli en god läsare: att uppslukas av läsandets nöje. Det är därför mycket viktigt att alla elever har tillgång till ett skolbibliotek där eleverna kan få vägledning in i läsningen och i böckernas värld." Lite längre ned i samma stycke står: "Förekomsten av skolbibliotek har stor betydelse för att främja elevernas intresse för läsning. I områden och på skolor där svenska språket har en svag ställning bör den språkliga infrastrukturen vara extra väl utarbetad."

Det måste väl ändå, hoppas jag, räcka som ett svar när det gäller de ambitioner som alliansregeringen har att stärka läsandet, inte minst i skolan. Det övriga återkommer jag till.

Anf. 44 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Det är just precis det som min fråga handlar om som Mats Johansson och kulturministern också tar upp här, möjligheten att ta ut avgifter på biblioteken. Mats Johansson säger och kulturministern, om jag förstår det rätt, instämmer i att det är en fråga som ska avgöras lokalt. Enligt min uppfattning ska den bibliotekslag vi har i dag fortsätta att gälla där vi säger att lånen på biblioteken ska vara avgiftsfria. Det är där som skillnaden ligger.

Danderyds kommun är trots allt väldigt styrd av moderater sedan väldigt lång tid tillbaka. Där förbereder man just nu den möjligheten. Då kan man undra om de har en känsla av att den nuvarande bibliotekslagen kommer att förändras. Det var det som min första fråga tidigare här gällde, inte om kulturministern stod kvar vid det tidigare beskedet.

Det vi har sett nu under ett antal år är beklagligt, och det tror jag vi alla är överens om. Det är en nedgång i utlåningen på biblioteken, och bibliotekens tjänster används inte på det sätt som rättmätigt borde ske.

Man kan fundera på vad det beror på. Där kan jag som socialdemokrat vara självkritisk och undra om våra kommunalpolitiker runt om i landet verkligen satsar på biblioteken och kulturen på det sätt man borde. Den frågan kommer vi att diskutera inom vårt parti och försöka få våra politiker lokalt att ta tag i de frågorna på ett bättre sätt.

Det finns exempel på där man har gjort det. Det tydligaste exemplet för mig är Kulturens hus i Luleå med det nya biblioteket. Det är en fröjd att bara gå in där och se hur man kan exponera böcker och med den satsningen få bibliotekslånen att öka på ett mycket markant sätt. Det finns nästan inte barnböcker att låna för att alla är utlånade. Det är ett otroligt fint exempel.

Ett annat exempel, och det kanske möjligen kan knyta an till svaret på vad alternativa driftsformer står för, är i Söråker i Timrå kommun. Där ser kommunen tillsammans med Folkets hus i Söråker till att biblioteket är öppet så länge som Folkets hus är öppet, det vill säga ibland fram till kl. 1 på natten. Söråkers folkets hus används också av landstinget i Västernorrland som ett bra exempel på hur man kan utveckla barn- och ungdomskulturen i länet. Det är ett resurscentrum, ett utvecklingscentrum för just det arbetet där biblioteket har den centrala rollen, men där finns också annat naturligtvis.

Om det finns något mer att säga runt alternativa driftsformer så skulle det naturligtvis vara intressant. Ibland är ju alternativa driftsformer lika med privatisering. Det har vi varit med om i debatten tidigare. Det är inte alltid så att alternativa driftsformer har inneburit att vi förnyar och förändrar den offentliga verksamheten. I stället ska någon annan huvudman in i det. Om det är det som menas är jag naturligtvis inte med på vagnen alls i den frågan. Men om vi vill utveckla det på annat sätt är det jättebra.

När det gäller att böcker nu finns överallt var det tur att vi gjorde det vi gjorde med bokmomsen så att det har möjliggjort för fler människor att köpa böcker.

Anf. 45 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag vill ta upp de positiva orden kring att man kan ha en biblioteksstrategi. I kulturutskottets betänkande, som svar på Vänsterpartiets motion, talades det om att regeringen för närvarande bereder direktiven till en utredning som ska pröva hur de nuvarande kulturpolitiska prioriteringarna och strukturerna förhåller sig till dagens samhälle. Jag vill då skicka med kulturministern att jag befarar – och jag tror att det är fler som befarar – att om de biblioteksstrategiska frågorna hamnar i den stora kulturpolitiska utredningen så finns det stor risk att de frågorna kommer att drunkna. Jag får en känsla av att det kommer att bli ett stort, vitt och brett område som den kulturpolitiska utredningen ska handla om. Det skulle jag vilja skicka med. Vi tycker att det behövs en egen utredning för biblioteken.

När det gäller skolbibliotekens roll delar vi kulturministerns uppfattning att den är väldigt viktig. Vi har också föreslagit en skärpning av skollagen så att den finns med. Förskolebibliotek är också viktiga och att de resurserna finns. Det finns många kreativa uppfattningar om hur man redan på barnavårdsklinikerna kan introducera läsning av böcker via föräldrarna.

Angående avgifter vill jag också poängtera att när det handlar om att skärpa bibliotekslagen så är avgiftsfria boklån väldigt centralt för Vänsterpartiet.

Anf. 46 MATS JOHANSSON (m):

Herr talman! Kort vill jag vända mig till Leif Pettersson. Vi lär få tjata flera gånger om avgiftsdiskussionen. Jag vill bara en gång för alla ha sagt att det inte finns något sådant förslag. Jag kommer själv inte att lägga fram något sådant förslag heller.

Det som var positivt i det Leif Pettersson sade var just det framtidsinriktade. Jag tycker att det är bra om man kan komma bortom etiketten privatisering i förnyelsedebatten. Det finns många olika former för förnyelse av biblioteken. Det handlar inte främst om ägandet, även om jag också tror att det kan drivas privata bibliotek i någon form, privata kulturhus. Det är inte huvudpunkten, utan huvudpunkten är hur vi gör med folkbiblioteken och de skolbibliotek som finns i dag. Där är inte privatisering en lösning.

Det som dyker upp i minnet är snarare det studiebesök till Dieselverkstaden i Nacka som jag gjorde tillsammans med kulturministern då hon var riksdagsledamot. Det är ett exempel på en entreprenad där de anställda fått ökade möjligheter, ökad rörelsefrihet och ökat ansvar. I

förlängningen av sådana experiment ligger att det är viktigt med kommunalt engagemang för de här frågorna. Det finns det uppenbarligen hos de moderata kulturpolitikerna i Nacka, som har varit med och jobbat fram det här experimentet. Vi får följa det och utvärdera det.

Jag instämmer helt i det Leif Pettersson säger om våra kommunpolitiker. Det finns nog i alla partier olika grad av intresse för en sådan viktig kulturinstitution som biblioteken. Det är just för att stimulera den interna debatten i vårt parti, bland våra kommunpolitiker, som vi har skrivit den kulturskrift jag har här. När vi är ute och talar om kulturpolitik med våra kommunpolitiker gör vi det utifrån ett positivt engagemang.

Anf. 47 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Eftersom kulturutskottets ordförande händelsevis råkade sprida grovt missvisande uppgifter om ett annat parti vill jag till protokollet få antecknat att Folkpartiet sedan mycket, mycket lång tid är för avgiftsfria boklån på biblioteken. Det står såvitt jag vet i vårt program sedan 1962. Det tidigare partiprogrammet kom 1944. Jag är osäker på om det verkligen stod då. Det var ju andra problem som i huvudsak hanterades 1944 så jag är osäker på om det finns med där. Men jag ska kontrollera den uppgiften. Jag tror dock inte det.

Däremot gäller också bibliotekslagen i Danderyds kommun, som är den kommun som jag råkar bo i. Därför kan vi efter måttet av förmåga bekämpa de tankar som möjligen kan finnas i andra partier än i mitt parti om att man skulle ta ut avgifter.

Eftersom jag fått ordet vill jag ändå säga att det just nu byggs ett nytt stort bibliotek i Danderyds kommun. Det är Moderaterna som står bakom detta. Det tycker jag är alldeles utmärkt. Det är en stor ombyggnad.

Jag har nyligen också besökt andra bibliotek, till exempel det bibliotek som finns i Kalix som jag tycker att det är väldigt stimulerande att komma in i. Det är en öppen miljö och väldigt fint. Ett annat bibliotek som jag kommer att besöka de närmaste dagarna ligger i Jakobsberg, i Järfälla kommun. Det är också väldigt inspirerande att komma till den typen av bibliotek som samlar väldigt många olika aktiviteter.

Det som Leif Pettersson är inne på här är att vi alla som är politiskt valda måste fundera över om vi verkligen har utnyttjat biblioteken som mötesplatsresurs. Vi har anledning att fundera själva om vi alltid har gjort allt det som går. Jag tror att det är detta som är det viktigaste. För att man ska kunna få folk att läsa måste de kunna söka sig till biblioteken, och man kanske inte alltid får in dem som bäst behöver komma till biblioteket genom att bara locka med boklån.

Jag råkar själv vara ordförande i en lokal hembygdsförening i Stocksund. Där använder vi mycket utställningar av olika slag, fotoutställningar, teckningstävlingar och så vidare, för att locka många att komma dit.

Jag tror också att barnverksamhet är en oerhört viktig del för att se till att biblioteken över huvud taget blir levande platser för boklån. Ett naturligt sätt att närma sig läsandet blir då genom att redan från unga år komma till biblioteket. Det kan ordnas läshörnor som man kan besöka redan innan man själv kan läsa. Det är också någonting som jag tror att många biblioteksvänner i det här landet ägnar sig åt för att stimulera just läsande.

Anf. 48 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Nu är det kul, tycker jag, när ännu fler ger sig in i diskussionen. Eftersom jag inte känner till förhållandena i Danderyd var det bra att Gunnar Andrén kunde redogöra för detta.

Frågan om skolbiblioteken, som också var uppe, ligger i allra högsta grad hos Jan Björklund. Jag vet att man har gjort uppvaktningar där och att han är väl medveten om situationen. Den diskussionen kan vi föra tillsammans i en större grupp.

Jag instämmer i det som Leif Pettersson sade, att det kanske finns skäl till självkritik i många kommuner. Man kan också beklaga att utlåningen har gått ned. Samtidigt har ju bokköpen ökat. Vi vet att det här inte ser ut som vi alla skulle önska, att det är vitt spritt, utan det är de som tidigare läste som nu också läser mer. Inte desto mindre tror jag att man ändå har nått nya grupper. Enligt vad jag kan se när jag möter människor och diskuterar böcker är det många som kanske inte tidigare hade kommit i kontakt med böcker, men när de finns på nya platser läser man.

Kulturens hus i Luleå har jag inte besökt. Det låter spännande, liksom Söråkers bibliotek och flera andra exempel som nämndes här. Mats Johansson tog upp det besök som vi gjorde tillsammans på Dieselverkstaden. Jag har varit där tidigare. Det är otroligt spännande, för när besöksantalet och boklånen går ned på många bibliotek i landet, vilket är tråkigt men kanske också i viss mån ibland förklarligt, har utlåningen ökat på Dieselverkstaden.

Det är ett exempel på en alternativ driftsform. Det är ett personalkooperativ där man också jobbar *mycket* medvetet för att nå nya grupper, inte minst män och inte minst killar och barn, vilket man också gjort väldigt framgångsrikt. Det har väl också blivit något av en annorlunda mötesplats, för hela Dieselverkstaden är ju detta. Det är inte bara bibliotek utan det är väldigt mycket annat också.

När jag var i Åre, bland annat för att studera alpin-VM, kunde jag konstatera att Åres bibliotek har flyttat ihop med turistcentret. Det har blivit ett jättelyft för biblioteket som har fått fler besökare.

Man kan göra väldigt mycket, för intresset för boken är stort och alla har inte råd att köpa, även om många gärna vill och många har fått större möjlighet att köpa, kanske inte minst tack vare att vi har sänkt skatterna. Men det ska naturligtvis också finnas möjlighet att låna böcker. Då är nya mötespunkter något alldeles utmärkt.

Man kan också konstatera att Nacka, som har varit ledande på många sätt när det handlar om att hitta nya driftsformer, inte bara när det gäller biblioteken utan också på andra sätt, är en rätt populär plats även för socialdemokratiska statsråd. Jag kan åtminstone räkna upp tre socialdemokratiska tidigare statsråd som valt att bosätta sig i det moderatstyrda Nacka. Då måste de ändå vara nöjda med den utveckling som där sker.

Siv Holma tog upp biblioteksfrågorna och den nationella stora kulturpolitiska översynen. Vi har inte planer på att biblioteksfrågorna ska ingå i den, därför att det är en så pass stor fråga i sig. Översynen omfattar ändå tämligen mycket. Direktiven är i stort sett klara.

Det vi nu diskuterar är att eventuellt göra en översyn av bibliotekslagen och plocka ihop den med större frågor. Det handlar om litteraturstöd och om hur man ska kunna främja läsandet. Det är ingenting som vi kommer att hinna med i år, men vi har ytterligare några år på oss. Jag

hoppas kunna återkomma under nästa år med en mer utvecklad strategi för detta. Det beror inte på bristande vilja utan det är väldigt mycket annat som vi också vill göra. En del av de frågorna kommer vi att diskutera här i dag.

Anf. 49 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att vi har en nationell politik även på bibliotekens område. Det tycker jag inte minst att den här debatten har visat. Skolbiblioteken är ett exempel där jag inte tror att kommunerna själva klarar av att helt och hållet vända utvecklingen utan en stimulans och en diskussion på nationell nivå. Det handlar inte om att detaljreglera. Det handlar inte om att ge pekpinningar om vad man nödvändigtvis måste göra. Däremot handlar det om att dra upp de yttre ramarna för allt. Det är viktigt att vi gör det. Enligt mitt sätt att se på det hela måste vi fortsätta att arbeta med den bibliotekslag som finns i dag.

Sedan var det frågan om att utveckla alternativa driftformer. Jag har inte haft möjlighet att titta på Dieselverkstaden, men det låter som ett spännande experiment och en spännande verksamhet. För mig ligger det närmast att fundera på folkrörelseinslaget i biblioteken. Det finns många folkrörelsedrivna samlingslokaler där det finns biblioteksfilialer. Söråker är ett exempel, och det fanns andra exempel också. På många ställen går det att integrera verksamheten i biblioteken med annat, inte minst den utställningsverksamhet Gunnar Andrén visade som ett exempel.

Det finns oerhört mycket att göra, men det krävs att vi faktiskt stimulerar detta på nationell nivå. Det behöver inte i första hand vara med pengar men med idéer och utvecklingsdiskussioner. På det sättet kan vi få en väl fungerande biblioteksverksamhet även i framtiden. Tack för debatten.

Anf. 50 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag tror att det mesta är sagt. Vi är överens om stora delar av denna viktiga fråga. Biblioteken har en betydelsefull roll. De är mötesplatser. De är viktiga inte bara för läsandet utan också för andra kulturella yttringar. Säkert kan mycket mer hända på området. Jag hoppas att jag har gjort klart att det som frågan ursprungligen gällde, det vill säga avgifter på bibliotekslån, inte är något som vi kommer att föreslå. Däremot kommer vi att se över hur vi kan förbättra och främja läsandet i Sverige, vad vi eventuellt kan göra för att förbättra situationen för skolbiblioteken, litteraturstöden och en hel del annat – allt i syfte att stärka läsandets roll i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Siv Holma har ställt följande sex frågor till mig, som på olika sätt berör danskonsten och dess utövare.

*Svar på
interpellationer*

1. Om jag avser att lägga fram en proposition utifrån 2005 års handlingsprogram för den professionella dansen och i så fall när.
2. Om inte, vad jag avser att göra med utgångspunkt i de förslag som presenterades i handlingsprogrammet för den professionella dansen.
3. Om jag avser att ge Dansalliansen möjligheter att utvecklas vidare.
4. När jag kommer att lägga fram ett förslag till lösning på problemet med institutionsanställda sångares och dansares pensioner.
5. Vad jag avser att göra för att skapa reella möjligheter för de fria ko-reograferna att som arbetsgivare fullt ut kunna följa åtagandena i kollektivavtalet.
6. Vad jag avser att göra för att inkludera världsdansen som genre i det officiella Sveriges kulturliv.

Jag uppskattar och delar i stort Siv Holmas engagemang för den professionella dansen. Men till skillnad från Siv Holma anser jag inte att en proposition med utgångspunkt i det handlingsprogram som Kulturrådet lade fram 2005 nödvändigtvis utgör en förutsättning för att åstadkomma en positiv utveckling på området.

Vad jag kan notera är bland annat att handlingsprogrammet redan har lett till att bidragen till fria dansgrupper ökat, att Dansnät Sverige har permanentats och att en dansallians har inrättats. Vidare har Statens kulturråd tydliggjort sin avsikt att utse dansen till ett prioriterat område i Kulturrådets verksamhet för perioden 2007–2009. Till detta kan även läggas den internationella utbytesverksamhet för danskonstnärer som byggts upp inom ramen för Konstnärsnämndens verksamhet.

Samtidigt finns ett antal framtidsfrågor som är viktiga för danskonsten, och där vill jag tydliggöra min ståndpunkt. Bland annat handlar det i olika delar om danskonstnärernas villkor. Jag har nyligen i ett svar på en riksdagsfråga från Siv Holma tydliggjort att det fördjupade arbetet med frågan om pensionerna för sångare och dansare vid de statligt stödda teater-, dans- och musikinstitutionerna pågår i enlighet med vad som tidigare aviserats i budgetpropositionen.

En annan viktig fråga är naturligtvis danskonstnärernas villkor. Siv Holma nämner bland annat verksamheten inom Dansalliansen. Jag har själv vid tidigare tillfällen här i kammaren understrukit målsättningen att konstnärer ska kunna leva av sitt konstnärskap. I det ligger bland annat att den konstnärliga arbetsmarknaden kan och bör utvecklas. Jag avser därför att återkomma till riksdagen med förslag angående detta.

Jag vill även peka på kulturens roll inom skolområdet. Myndigheten för skolutveckling har tillsammans med Statens kulturråd och Nationellt centrum för främjande av god hälsa hos barn och ungdom, NCFE, ett gemensamt program för att utveckla dansen i skolan. Alla skolor uppmanas att arbeta med dans som fysisk aktivitet eller konstform. Det här tycker jag är ett bra sätt att uppmuntra skolorna att utnyttja dansens potential i skolarbetet.

Siv Holma tar även upp frågan om arbetsgivarnas svårigheter att leva upp till de kollektivavtal som de tecknat. I den frågan är min principiella hållning att arbetsgivarna har att förhålla sig till de avtal de själva slutit. Det ankommer inte på staten att i den situationen ta på sig arbetsgivarnas ansvar.

När det gäller frågan om att inkludera världsdansen som genre i det svenska kulturlivet vill jag understryka att det skulle vara helt främmande för mig att vara den som skulle peka ut vilka konst- och kulturyttringar som ska "inkluderas" i det svenska kulturlivet. Samtidigt är jag övertygad om att svenskt kulturliv berikas av ett öppet och aktivt kulturellt utbyte både nationellt och internationellt. Scener och arenor där till exempel dans- och världsmusik kan finna sin publik är därför betydelsefulla. I det sammanhanget vill jag nämna Rikskonserters scen för folk- och världsmusik, Stallet, här i Stockholm som drivs av Riksföreningen för Folkmusik och Dans.

Anf. 52 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag tackar för interpellationssvaret.

Jag vill också passa på och gratulera kulturministern för det kloka beslutet att upphäva det orättvisa stoppdatumet, den 21 december, i det så kallade teatermomsbeslutet. Det är ett beslut som glädde oss och berörda oerhört mycket.

Herr talman! Kulturministern sade i sitt svar att hon inte tycker att en proposition med utgångspunkt i Kulturrådets handlingsprogram för dansen *Får jag lov? Ett dansförslag* är nödvändig för en positiv utveckling. Därefter räknade hon upp positiva effekter som handlingsprogrammet redan har lett till. Visst har det hänt en del positiva saker, och jag vågar påstå att en del av den positiva utvecklingen är ett resultat av Vänsterpartiets engagemang inom ramen för samarbetet med den socialdemokratiska regeringen och Miljöpartiet.

Ministern pekar på kulturens roll på skolområdet. I det sammanhanget delar Vänsterpartiet ministrarnas syn på vikten av dansen i skolan. Det är ett ytterligare starkt argument för att alla danspolitiska åtgärder tas med i en proposition, så att det blir ett samlat grepp om danspolitiken. Det skulle stärka statusen.

Vänsterpartiet vidhåller att en proposition skulle innebära än mer långsiktighet och framför allt innebära en bättre framförhållning för danskonsten och dess utövare. Jag beklagar att kulturministern inte delar Vänsterpartiets uppfattning att propositionen har sin utgångspunkt i nämnda handlingsprogram. Det vore ett stort och viktigt steg framåt.

Herr talman! Vidare talade kulturministern om olika delar av danskonstnärarnas villkor, till exempel pensionerna för sångare och dansare vid de statligt stödda teater-, dans- och musikinstitutionerna. Det pågår ett arbete. Kan kulturministern ge en tidsplan för när arbetet med pens-

ionerna är färdigberett? Därefter nämnde kulturministern bland annat Dansalliansen och att den konstnärliga arbetsmarknaden kan och bör utvecklas. I dessa frågor lovar kulturministern att återkomma. Då blir den naturliga frågan: Finns det en tidsplan för när? Kulturrådet har begärt medel från arbetsmarknadsbudgeten till fortsatt utbyggnad av dans- och teaterallianserna. Kommer några besked i den ekonomiska vårpropositionen om att Dansalliansen får utökat bidrag för att kunna fullgöra hela sitt uppdrag? Eller ska vi vänta till budgetpropositionen i höst?

Herr talman! En av mina frågor var vad ministern avser att göra för att de fria koreograferna ska kunna fullfölja arbetsrättsliga åtaganden. För att kunna besvara frågan bör man känna till att den fria scenkonsten har blivit lovad en kompensation på 60 miljoner uppdelat på tre år med 20 miljoner kronor per år. Den utfästelsen har infriats bara ett år. Orsaken är uteblivna löne- och prisomräkningar, som man har beräknat den här summan efter.

Vi är väl båda, i regeringen och i Vänsterpartiet, intresserade av att det är ordning och reda på arbetsmarknaden. Det är därför vi värnar kollektivavtalen – eller hur? Det handlar inte om att koreograferna har slutit för dyra löneavtal. Det handlar i grund och botten om att dansare måste kunna leva på sitt konstnärskap.

Anf. 53 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag ska börja med att tacka Siv Holma för erkännandet när det gäller den, får jag ändå lov att säga, besvärliga momsfrågan – besvärlig just därför att vi inte har vetat vad som har gällt. Jag är också väldigt glad över att den här frågan har lösts, åtminstone vad gäller de retroaktiva pengarna, så att alla institutioner har kunnat behandlas lika. Den glädjen kan vi dela.

När det gäller pensionerna har jag också fått en skriftlig fråga från Siv Holma, och jag kan upprepa det jag skrev i svaret. Jag vill understryka att jag vill se en snar lösning av pensionsfrågan och att det pågår en beredningsprocess, precis som aviseras i budgetpropositionen. Men exakt när den är avslutad kan jag ännu inte svara på. Jag kan hoppas att det går relativt fort, men jag kan inte lova att den blir klar under året. Jag skulle vilja göra det, men jag törs inte. Men jag kommer att göra vad jag kan för att vi ska driva på så mycket vi kan så att alla som undrar, och som tog upp frågan under förra mandatperioden, får svar på sina frågor.

När det gäller hur vi kommer att utveckla dansen kan jag säga så mycket att jag återkommer i år med olika förslag. Det är inte alls säkert ändå, för att upprepa en del av mitt svar, att en proposition skulle vara det som är allena rådande. Efter att den här rapporten kom har trots allt väldigt mycket hänt.

Det handlar om Dansalliansen, som genomfördes. Det är mycket möjligt att det var Vänsterpartiet som tryckte på, och jag kan tänka mig att Tasso Stafilidis har varit delaktig i detta. Det är alldeles utmärkt.

Det handlar om arrangörstöd. Det är också någonting som Kulturrådet har arbetat med. Om man jämför tabellerna kan man se att arrangörstödet 2002 låg på 2,8 miljoner och att det 2003 hade ökat till drygt 8,3.

Över huvud taget har insatserna för fria dansgrupper, Dansnät Sverige, daglig träning och annat ökat. Det är väldigt bra. Jag kan säga så

mycket att det även med alliansen kommer satsningar för att stärka dansen.

Anf. 54 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag kan börja med att säga att det är en riktig gissning att Tasso Stafilidis har haft en nyckelroll i de här frågorna. Vi i Vänsterpartiet är nöjda med att vi har lyckats nå en del framgångar. Vi vill naturligtvis också kvalitetssäkra dem för framtiden.

Det var ändå en del positiva besked som kulturministern kunde lämna.

Jag tänkte ta upp en fråga som jag inte hann med förra gången, och den handlar om världsdansen. Där svarar ministern att det skulle vara främmande för henne att peka ut vilka konst- och kulturyrtingar som ska inkluderas i det svenska kulturlivet. Bakgrunden till Vänsterpartiets fråga är att världsdansen redan finns som konst- och kulturform. Den utgör en växande genre, som berikar danslivet i landet. Liksom folk- och världsmusiken kämpar den för att erkännas och få ta utrymme i kulturlivet, både som professionell och som amatörutövad konst. Det som saknas är ett erkännande genom ett statligt stöd. Det är det vi menar med inkludering i det svenska kulturlivet.

Frågan blir då: Kommer kulturministern att verka för att världsdansen i framtiden får ett erkännande genom statligt stöd?

Anf. 55 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Ja, vi kommer att kvalitetssäkra det arbete som pågår för att stärka dansen under den här mandatperioden.

När det gäller världsdansen är det inte enkelt. Jag har uppfattat att den inte ens finns som sökord. Däremot arbetar man på Stallet borta vid Nybroplan mycket med världsmusik och inkluderar också världsdans i detta. Men hur långt det arbetet har kommit, vad som eventuellt återstår och vad man kan behöva göra för att utveckla det kan jag inte svara på i dag. Det får bli någonting som jag återkommer till vid ett senare tillfälle.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:459 om pris- och löneomräkning för kultursektorn

Anf. 56 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Siv Holma har frågat hur jag avser att följa upp den översyn som Statens kulturråd har gjort när det gäller villkor och riktlinjer för bidragsgivningen till den fria scenkonsten. Den andra frågan handlar om vad jag som kulturminister avser att göra för att förhindra en fortsatt urholkning av kultursektorns anslag, bland annat utifrån resonemang om kostnadssäkring för att kompensera för pris- och löneutveckling.

I rapporten konstaterar Kulturrådet bland annat att statens stöd till de fria grupperna har ökat men att den kommunala nivåns insatser inte har ökat i motsvarande grad. Dessutom konstaterar Kulturrådet att det behövs en utvecklad dialog mellan stat och den kommunala nivån för att

bland annat befintliga resurser ska användas strategiskt. Jag utgår från att detta är frågor som Kulturrådet driver vidare i sin roll som stabsmyndighet. Ett vitalt och framgångsrikt kulturliv förutsätter att både den kommunala nivån, som i många fall är huvudman för regionala kulturverksamheter, och den statliga nivån tar hänsyn till kostnadsutvecklingen i sina prioriteringar.

Kulturrådet föreslog vidare att det statliga stödet till de fria grupperna borde stärkas. Redan i budgetpropositionen för år 2007 föreslog regeringen en långsiktig förstärkning av anslaget till den fria scenkonsten med 10 miljoner kronor samt öppnade för att fria grupper kan söka bidrag för tonsättarsamverkan.

När det gäller den andra frågan, om kultursektorns anslag, vill jag påminna om att den nya regeringens kulturbudget ökade 2007 jämfört med den tidigare regeringens budget. Självklart kommer jag även framöver att verka för att kultursektorn ges goda förutsättningar för att vidareutvecklas. Ett led i detta arbete är att jag på olika sätt vill verka för att statens stöd används på ett strategiskt och ansvarsfullt sätt.

Jag vill dock avslutningsvis framhålla att utvecklingen av de statliga kulturanslagen inte enbart baseras på kostnadsrelaterade ökningarna utan beror på en rad olika faktorer som vägs samman och värderas utifrån olika kulturpolitiska aspekter. Den framtida anslagsutvecklingen kommer som vanligt att hanteras inom den ordinarie budgetprocessen.

Anf. 57 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag tackar kulturministern för svaret på min interpellation.

Jag vill börja med att för tydlighetens skull framhålla att problemen med pris- och löneomräkning för kultursektorn är av ett mycket äldre datum än den nya regeringen.

Herr talman! Förra året, närmare bestämt den 1 juni 2006, behandlade dåvarande kulturutskottet pris- och löneomräkningsfrågor i betänkandet 2005/06:KrU27. I betänkandet behandlades två motioner från Vänsterpartiet och två motioner från de borgerliga partierna.

I den ena motionen föreslog Vänsterpartiet att det som gäller för institutioner och vissa statligt stödda verksamheter som får en automatisk anslagsuppräknings i takt med priser och löner, när löner stiger, ska breddas till att omfatta all kulturverksamhet, inklusive amatörföreningarnas riksorganisationer. I den andra motionen föreslogs att även den fria scenkonsten som helhet måste kompenseras för den urholkning och underfinansiering som det offentliga anslagssystemet orsakar.

Herr talman! Pris- och löneomräkningen av stödet till de fria grupperna togs också upp av de fyra borgerliga partierna i en gemensam motion och i en motion från enbart Kristdemokraterna. Jag citerar betänkandet: "I de båda motionerna begärs att anslagen till de fria grupperna och Teateralliansen ska omfattas av pris- och löneomräkning samt att regeringen ska ta ett helhetsgrepp kring detta problem på hela kulturområdet. Enligt motionärerna fortsätter regeringen att hävda att den gör stora satsningar inom området trots att anslagen blir alltmer urholkade. Problemen är att vissa anslag inom kultursektorn över huvud taget inte omfattas av någon pris- och löneomräkning trots att större delen av anslagen går till löner. Det gäller t.ex. anslaget till de fria grupperna och till Teaterallian-

sen. Det finns – anser motionärerna – all anledning att kritisera regeringen för dess sätt att handskas med denna fråga. Problemet har varit väl känt sedan länge och måste åtgärdas, anser motionärerna.”

De borgerliga partierna valde dessutom att gemensamt reservera sig. I ställningstagandet skrev man från Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet: ”Riksdagen bör därför begära att regeringen låter utreda hur statsbidraget till de fria grupperna och Teateralliansen kan inflationssäkras på bästa sätt.”

I debatten i kammaren den 16 juni hävdade den dåvarande folkpartistiske utskottsordföranden Lennart Kollmats att Vänsterpartiet hade släppt kravet om PLO. Underförstått var det bara de fyra borgerliga allianspartierna som man kunde lita på. Vänsterpartiet har med denna interpellation bevisat att detta var en grov osanning.

Kulturministern! Har ni släppt kravet på att värdesäkra statsbidragen till den fria scenkonsten? Vidhåller kulturministern det ställningstagande som samtliga partier i alliansen var överens om före valet? Blir det en utredning om hur statsbidragen till den fria scenkonsten och Teateralliansen ska värdesäkras?

Anf. 58 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Precis som Siv Holma sade är frågan om pris- och löneomräkning av ett betydligt äldre datum än den nuvarande regeringen. Det här är en fråga som har stötts och blötts. Jag vet att Kulturdepartementet under tidigare, socialdemokratiska kulturministrar har haft många kontakter med Finansdepartementet utan framgång för att lösa den här frågan.

Självklart ska det man säger i opposition också gälla. Vår ambition är fortfarande kvar. Vi ansåg, som det stod i den reservation som Siv Holma tog upp, att anslaget till de fria grupperna och Teateralliansen ska omfattas av PLO och att regeringen borde ha ett helhetsgrepp över denna fråga. Detta avser vi att genomföra. Hur långt vi kommer och vad vi kommer att hinna göra när det gäller beredningen inför budgetpropositionen i höst kan jag ännu inte riktigt säga, för det är många frågor i luften. Jag kan inte lova något på det området.

Inte desto mindre har vi sagt att det är viktigt med ett större stöd och en satsning på fria grupperna, vilket vi ämnar fortsätta arbeta för. Det behövs också en fördjupad dialog, inte minst med den lokala delen – kommuner och regioner – som i sin tur också måste ta ett större ansvar. Jag tror att statens andel av den offentliga finansieringen av de fria teatergrupperna nu uppgår till 55–60 procent. På dansområdet är den 70–75 procent. Här behöver man göra mer. Jag ska ha en diskussion inom departementet och kanske också med Kulturrådet om hur långt man har kommit i den här dialogen.

I början av 2000-talet, mellan 2000 och 2004, ökade statens stöd till teatergrupperna med nästan 50 procent medan regionernas och kommunernas stöd till teatergrupperna ökade med bara 10 procent. Det finns alltså en hel del att göra även där.

Detta är ingen lätt fråga. Det kan heller inte bli en självklarhet att man alltid ska skriva upp stödet. Vi måste också se till andra faktorer. Det har att göra med verksamhet, kulturpolitiska prioriteringar och annat som står i regleringsbrevet till Kulturrådet.

Syftet är naturligtvis att stärka kultursektorn. Visst är det så. Att vi kommer att lösa frågan om PLO under det här året eller under nästa år kan jag ännu inte lova. Men att vi står fast vid den kritik som vi, liksom Vänsterpartiet, riktade mot den tidigare regeringen är givet.

Anf. 59 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att vi från Vänsterpartiets sida naturligtvis stöder dialogen med kommunerna och landstingen. Vi har sett liknande tendenser när det gäller till exempel folkbildningen: Staten har hållit sig inom ramarna medan man har gjort stora neddragningar på kommun- och landstingsnivå.

I svaret redogjorde kulturministern för att Kulturrådet föreslår att stödet till de fria grupperna borde stärkas. Därefter hävdade kulturministern att alliansregeringen i budgetpropositionen långsiktigt förstärkte den fria scenkonsten med 10 miljoner kronor. En mer korrekt beskrivning vore väl att redovisa det på följande sätt: Den fria scenkonstens temporära ökade tilldelning med 12 miljoner år 2006 valde den nya regeringen att reducera med 2 miljoner och permanentade den sedan till 10 miljoner.

Ylva Gisslén gjorde en utredning för några år sedan och räknade fram att det behövdes 60 miljoner till den fria scenkonsten för att man skulle komma på rätt nivå med hänsyn till pris- och löneomräkning. Mellan tummen och pekfingeret gör jag överslaget att minst hälften av den summan återstår innan pris- och löneomräkningen får genomslag.

Kulturministern lovar att framöver verka för att kultursektorn ska ges goda förutsättningar att utvecklas. I det sammanhanget vill hon att statens stöd används på ett strategiskt och ansvarsfullt sätt. Jag har fått en del svar på hur tankarna går. Men förutom att man gör en pris- och löneomräkning av stöden bör det också finnas ett utrymme för politiska reformer. Dessutom blir jag lite osäker när det gäller vad som menas med ett strategiskt och ansvarsfullt sätt.

Principen är naturligtvis att man alltid ska använda de offentliga medlen på ett så korrekt och effektivt sätt som möjligt. Men jag blir lite fundersam: Innebär detta stora förändringar med omfördelningar och så vidare? Jag hoppas att så inte är fallet, speciellt inte för den fria scenkonsten, där det också finns önskemål om och ett arbete för att man ska kunna få mera långsiktiga bidrag. Det talas om treåriga bidrag. Det skulle vara bra om man i de långsiktiga, treåriga bidragen också kunde göra en pris- och löneomräkning.

Det som kulturministern säger om att anslagsutvecklingen kommer att hanteras inom den ordinarie budgetprocessen tar jag som ett viktigt löfte. Det måste betyda att beslut som exempelvis teatermomsbeslutet, som regeringen fattade tre dagar före julafton, inte kommer att återupprepas. Jag har också med glädje noterat att man har rättat till den felaktigheten, och det är vi naturligtvis glada för. Men det är lätt att man återupprepar felaktiga beslut i framtiden.

Anf. 60 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! När det gäller pengarna till de fria grupperna vill jag säga att de 12 miljoner som Siv Holma talar om och som fanns med i den förra regeringens budget var en engångssatsning. De 10 miljoner som vi anslår har vi permanentat.

Jag kan inte göra mycket mera än att gå tillbaka till Kulturrådets eget budgetunderlag för 2008. Där har man äskat just 10 miljoner. Man har inte äskat mer. Då är det lite märkligt om vi i regeringen – även om vi nu inte hade så många dagar på oss att ta fram en ny budget – plötsligt skulle lägga på dubbelt så mycket. Det kanske skulle glädja någon, men det skulle alldeles säkert förvåna Kulturrådet, som har gjort bedömningen att 10 miljoner skulle vara nog.

Trots att vi representerar två skilda ideologier är vi också överens om att man ska använda statens medel på ett ansvarsfullt sätt. Det är vi överens om.

Därför är den här delen, det vill säga att vi satsade 10 miljoner kronor på de fria grupperna i en permanentad satsning med inriktning på barn och ungdom, ett sätt att använda skattebetalarnas medel ansvarsfullt, tycker jag.

Och så kan jag säga att vi kommer att återkomma i andra fall. Vad vi allihop arbetar för i regeringen är nämligen att stärka kulturens roll i samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2006/07:445 om Berlindeklarationen

Anf. 61 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Ulf Holm har frågat statsministern om han vid det informella EU-toppmötet i Berlin framförde till de andra stats- och regeringscheferna, inklusive Tysklands förbundskansler Angela Merkel, att han inte kände sig politiskt bunden av Berlindeklarationen. Ulf Holm har också frågat statsministern om han avser att verka för att frågor rörande EU:s framtid ska behandlas i offentlighet och inte i slutna rum.

Statsministern har överlämnat frågan till mig för besvarande.

Berlindeklarationen antogs av EU:s stats- och regeringschefer i samband med firandet av att det var 50 år sedan Romfördraget undertecknades. Det är en allmänt hållen text, närmast beskrivande till sin karaktär. Den innehåller inga nya rättsliga åtaganden utan är ett sätt för den tyska förbundskanslern Angela Merkel att på ett värdigt sätt markera vad unionen uppnått, vilka principer vårt samarbete bygger på och understryka att vi står eniga inför framtida utmaningar.

Vad gäller det konstitutionella fördraget arbetar ordförandeskapet vidare i enlighet med Europeiska rådets slutsatser från toppmötet i juni 2006. Då angavs att ordförandeskapet under första halvåret 2007 skulle presentera en lägesrapport efter att ha konsulterat medlemsländerna. Rapporten ska diskuteras vid toppmötet i juni varefter nödvändiga beslut om hur reformprocessen ska fortgå förväntas tas.

Självklart kommer regeringen att verka för maximal öppenhet kring den processen. Vi har redan i flera sammanhang, däribland i kontakter med det tyska ordförandeskapet, tydligt understrukit behovet av parlamentarisk behandling. Regeringen kommer att fortsätta att samråda med riksdagen.

Ordförandeskapet hoppas på en diskussion vid Europeiska rådet i juni och att den ska utmynna i en färdplan för den fortsatta processen och, om

möjligt, ett sammankallande av en ny regeringskonferens i fördragsfrågan. Ytterligare information om detta lämnades senast i det sammansatta utskottet i riksdagen i frågan den 10 april.

Det svenska ordförandeskapet våren 2001 och det nyss avslutade finska ordförandeskapet präglades båda av stor öppenhet. Det har naturligtvis att göra med den tradition av öppenhet och transparens som råder i våra nordiska länder. Det är vår ambition att Sveriges ordförandeskap hösten 2009 ska föra den traditionen vidare. Jag känner ett stort stöd från riksdagen i den frågan.

Anf. 62 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack så mycket, EU-minister Cecilia Malmström!

Jag vill först beklaga detta inför talmannen. Jag tycker att det är väldigt fejt av statsministern att han inte besvarar denna interpellation själv. Cecilia Malmström var ju tyvärr inte med på toppmötet. Och de frågor som jag har ställt om hur statsministern har agerat kan rimligtvis bara statsministern själv besvara. Jag tycker att det är väldigt märkligt att man kan lämna över frågan till ett statsråd som inte varit närvarande, även om Cecilia Malmström är väl förtrogen med EU-frågorna i sig – det betvivlar jag inte alls. Frågeställningarna handlade faktiskt om hur statsministern agerade, och där får vi alltså inget svar. Jag vet inte om talmannen kan ta upp detta med statsministern vid tillfälle, att han faktiskt bör svara på de frågor som ställs till honom om hans agerande.

När det sedan gäller svaret från statsrådet har jag egentligen inte fått något svar på de frågor som jag ställde. Jag ställde två konkreta frågor. Jag undrade om statsministern hade framfört till Angela Merkel att han inte ansåg att Sverige och han var politiskt bundna av Berlindeklarationen. I svaret från statsrådet sägs det att man inte är rättsligt bunden. Det var inte det jag frågade om. Jag vet att Berlindeklarationen inte är rättsligt bindande. Därför fanns det inte heller något formellt samråd med EU-nämnden i frågan. Det var en politisk överenskommelse. Och där säger statsministern inför svenska medier: Vi är inte politiskt bundna. Har då statsministern informerat Angela Merkel och de andra stats- och regeringscheferna som var med på mötet om att han inte är bunden av detta? Det är det som frågeställningen handlar om. Om statsministern ger ett besked på EU-toppmötet och sedan ett annat inför svenska medier, för att tillgodose den svenska EU-kritiska opinionen, är det väldigt allvarligt.

Jag vet att Sverige vid många tidigare tillfällen har kritiserat andra länders ministrar för att de har gjort en uppgörelse på ministerrådsmöten och sedan sagt någonting helt annat inför deras respektive hemländers medier. Det har Sverige kritiserat ganska entydigt, från alla politiska partier, men nu verkar statsministern göra precis samma sak själv. Det är mycket anmärkningsvärt.

Man besvarar inte heller frågan om öppenheten. Det är klart att Sverige vill ha öppenhet i processen. Jag betvivlar inte den ambitionen. Men statsrådet säger nu i svaret att det naturligtvis har att göra med den tradition av öppenhet och transparens som råder i våra nordiska länder. Jaha, det är alltså helt okej att Tyskland inte har förstätt öppenhetsfrågan. Och då ska vi acceptera det därför att det är deras tradition. Det är häpnadsväckande om vi ska ha en regeringskonferens eller en diskussion om den framtida konstitutionen för EU, som jag hoppas inte blir verklighet, när

människor inte får veta hur diskussionerna går. Det är ju det som är öppenhet.

Traditionen hittills, i fråga om den nya svenska regeringen, är att man är väldigt snabb när det gäller att hemligstämpla material. Vi känner mycket väl till den tidigare interpellation vi hade kring det brev som det tyska ordförandeskapet skickade till Sverige. Där kom hemligstämpeln fram väldigt snabbt. När man sedan väl hade läst brevet – det tog ett par veckor – var det tydligen inget konstigt med det. Men det är det här som jag inte vill ska bli en tradition med den nya regeringen, att hemligstämpeln åker fram först. Därmed slipper man en offentlig diskussion och slipper redovisa vilka ståndpunkter regeringen för fram i de här diskussionerna. Är det så Europas framtid ska byggas är det ett ännu större avståndstagande från Miljöpartiet när det gäller den process som nu inleds.

Anf. 63 TALMANNEN:

Innan jag lämnar ordet vidare vill jag bara för protokollet anmäla att talmannen inte kan gå in i aktuell debatt om hur man fördelar arbetet inom regeringen. Det är en sak inom regeringen, och eventuella synpunkter får framföras utanför kammaren.

Anf. 64 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Precis som Ulf Holm säger är Berlindeklarationen inte juridiskt bindande. Den är alltför löst och allmänt hållen. Det här var ju, och är, en deklARATION i samband med firandet av att det var 50 år sedan Romfördraget undertecknades, som vi från svensk sida och en majoritet av riksdagen i alla fall tyckte var värt att högtidlighålla.

Om man läser Berlindeklarationen, vilket jag vet att Ulf Holm har gjort mycket noggrant, ser man att det är ganska svepande och allmänna formuleringar om våra gemensamma målsättningar. Det tillförs egentligen ingenting nytt, ingenting annat än vad vi redan arbetar för i den europeiska unionen. Det är inte heller några konkreta målsättningar som på något sätt är nya. Det här innehåller några prioriteringar, som jag tror är ganska väl förekommande i de allra flesta länder, om de stora utmaningar som vi står inför i EU-samarbetet. På det sättet är det inget nytt åtagande som man tar på sig. Jag tror att det var det som statsministern menade.

Naturligtvis är vi politiskt bundna till EU-samarbetet. Vi är en aktiv del. Vi vill tillhöra kärnan i Europa. Ulf Holm och jag har haft nöjet att diskutera just den formuleringen vid många tillfällen i denna kammare. Men det står inga nya åtaganden här, som vi inte redan har varit överens om och som inte är prioriteringar för denna regering och för EU-samarbetet i sin helhet.

Vi har också försökt att samråda. Även om det inte, precis som Ulf Holm säger, formellt krävdes samråd har vi försökt att vara så öppna i samtalen med riksdagen som möjligt i den här frågan, vilket då för mig in på fråga 2. Vi samrådde. Och vid flera tillfällen har man träffat statsministerns så kallade sherpa Nicola Clase. Jag har träffat det sammansatta utskottet. Och vi såg till, som den enda regeringen i hela EU, tror jag, att EU-nämndens ledamöter fick handlingar inför Berlindeklarationen så att de skulle ha möjlighet att ha synpunkter. Jag vet också att Ulf Holm hade synpunkter som vi faktiskt framförde. Jag tror att Ulf Holm

var ganska glad över resultatet, eftersom hans synpunkt togs till vara. Jag tycker ändå att vi har försökt att hantera detta på det sätt som är möjligt.

Svaret på den andra frågan är: Ja, vi har framfört till det tyska ordförandeskapet vid flera tillfällen, formellt och informellt, att vi är måna om att det i den fortsatta processen ges möjlighet för en så bred parlamentarisk förankring som möjligt. Vi har ju den traditionen i Sverige – och den finns i många andra länder – att vi vill ha, och också ska ha, det här nära samarbetet med riksdagen, i det här fallet EU-nämnden och det sammansatta utskottet. Det kommer vi att verka för.

Men det är ingen hemlighet att det finns olika traditioner i de olika länderna, och det vet ju också Ulf Holm. Vi har en så kallad nordisk tradition som också finns i en del andra länder. Den tyska traditionen är inte lika offentlig. Sedan vårt medlemskaps början har vi försökt öppna det hela. Sverige var pådrivande i antagandet av den lag som nu finns om öppenhet i och tillgång till offentliga handlingar som antogs 2001 under det svenska ordförandeskapet i mycket bred enighet.

Vi fortsätter att driva på på det här området. Men vi kan inte gå in i varje lands lagstiftning. Vi kan bara driva på och visa på fördelarna med öppenheten. Från vår sida kommer vi tillsammans med alla andra länder som också har en öppenhetstradition att verka för att detta sker så öppet som möjligt. Vi ska visa på de goda exemplen och resultaten.

Regeringskonferenser är till sin natur slutna. Konventet var en helt annan process. Den var öppen och inkluderande, men regeringskonferenser är alltså mer slutna. Vi kommer att göra vårt allra yttersta, och vi har också försökt göra det hittills, för att ha ett så nära samarbete och en så bred öppenhet som möjligt med denna kammare och med de organ som riksdagen själv har beslutat om.

Anf. 65 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Det kanske är lite svårt för talmannen att gå in och säga till regeringen hur den ska fördela arbetsuppgifterna. Det bör dock ändå framföras en protest. Denna interpellation är skriven på ett sådant sätt att den verkligen berör hur en minister – statsministern i det här fallet – har agerat på ett möte. Den lämnas sedan över till en minister som inte var närvarande på mötet. Hon var inte ens i Berlin i det sammanhanget. Detta ter sig väldigt konstigt, och man bör protestera mot det förfaringsättet.

Jag går nu över till sakfrågorna. Jag har hittills aldrig fått delta på ett möte med EU-ministrarna, men jag kan tänka mig att man diskuterade Berlindeklarationen. Jag antar att Angela Merkel presenterade den i alla fall. Då måste väl också ministrarna – statsministern i det här fallet – säga ifrån om de inte anser sig bundna av deklarationen. Man borde ha sagt: Ni får gärna lägga fram den, men vi kommer inte att försvara den utåt. Det är precis det som statsministern har gjort nu. Han har inför svenska medier sagt att han inte känner sig bunden av något som står i deklarationen. Jag kommer inte ihåg exakt om det var SVT:s eller TV 4:s nyheter, men jag är säker på att vi kan plocka fram det ordentligt. Det är märkligt att ministern säger på det sättet och undergräver framför allt sin egen trovärdighet. Om det nu är så att statsministern inte känner sig bunden av någonting borde han i så fall ha framfört detta vid de diskussioner som fördes tidigare.

Jag är mycket väl medveten om att regeringen gav tillfälle för EU-nämnden att reagera på ett tidigt stadium på detta. Men det var ett väldigt allmänt hållet första utkast. När vi fick det sista utkastet två dagar före EU-toppmötet var det med beskedet: Vi kan inte ändra någonting. Efter det ändrades inte heller någonting. Det är kanske inte är riktigt så ett ordentligt samråd ska gå till.

Jag saknar fortfarande svar på frågan om statsministern säger en sak på EU-toppmöten och en sak inför svenska medier eller inför riksdagen. Statsministern har inte heller gett någon återrapport till kammaren i detta ärende, vilket annars är tradition. Men det finns säkert olika anledningar till det också.

När det gäller fråga 2 sade Angela Merkel i sitt tal att man naturligtvis inte kan diskutera allting offentligt. Det var med syfte på det nya arbetssätt som det tyska ordförandeskapet har jobbat med EU-frågorna på. Man har bilaterala konstellationer en och en med ministrar från olika länder för att försöka nå en uppgörelse. Det är ett nytt arbetssätt, och det är framför allt ett nytt arbetssätt som gör att offentligheten blir drabbad. Öppenheten, offentligheten och samrådet mellan respektive lands EU-nämnd och parlament kan gå förlorade där.

Det är därför Sverige måste protestera mot det nya arbetssätt som det tyska ordförandeskapet har börjat lansera nu. Det anses ju att detta också ska ligga till grund för hela diskussionen om hur man ska gå vidare med EU-konstitutionen, som enligt min mening egentligen är politiskt och juridiskt död. Två folkomröstningar har ju sagt nej till den, och därmed bör den också ha fallit. Men nu har man försökt återuppliva konstitutionen, och jag tycker att det då måste råda öppenhet i de diskussionerna. Det var det man beslutade i Laeken 2001 – man skulle föra EU närmare människorna. Det gör man inte i hemlighetsmakeri, utan i öppen och fri diskussion. Det är den som drabbas nu.

Anf. 66 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tror att statsministern har uppfattat att frågorna är av principiell karaktär och att vi därigenom kan diskutera dem här tillsammans via mig. Jag tror också att han inte ville beröva mig nöjet att få delta i ännu en interpellationsdebatt med Ulf Holm.

Jag tror att Ulf Holm i sin illvilja till texten och på grund av att han inte vill delta i detta övertolkar vad som har sagts. Detta är ingen ny juridiskt bindande text. Om var och en av oss hade skrivit detta kanske vi hade formulerat det något annorlunda. Men det finns ingen formulering i detta som pekar på någonting helt nytt utöver de prioriteringar som regeringen i denna kammare och i andra sammanhang saluför som sin Europapolitik.

Det hela landar på slutet av ett antal prioriteringar, ett antal gemensamma målsättningar och ett antal värderingar som vi står bakom. Naturligtvis står vi bakom detta från den svenska regeringens sida, men det är inga nya juridiska åtaganden. Sådan var inte karaktären på deklarationen. Jag tror att Ulf Holm ser spöken där de faktiskt inte finns.

Precis som Ulf Holm tidigare har sagt har vi efter allra bästa förmåga försökt samråda med riksdagen trots att det inte krävdes samråd. I samma ögonblick som vi fick utkastet till Berlindeklarationen skickade vi över dem för möjlighet att bereda. Regeringen har inte heller haft några andra

underlag som vi har dolt för riksdagens kammare. Vi har skickat över det som vi har haft.

Vi har både genom Nicola Clase och mig själv och genom utrikesministerns och statsministerns besök i EU-nämnden och så vidare försökt vara så öppna, tillgängliga och lyhörda som det någonsin är möjligt.

Ulf Holm gillar inte alltid det som står i detta, och det kan vi kanske prata mer om vid ett annat tillfälle. De prioriteringar som lyfts fram är de prioriteringar som vi mycket tidigt pratade om i riksdagen och som vi menar bör präglade det framtida EU-samarbetet.

Den process som sker nu är en följd av att man försöker se vad man kan göra av den produkt som kom ut ifrån konventsprocessen. Den processen var, precis som vi har sagt, en mycket öppen och inkluderande process som ledde till att Frankrike och Nederländerna sedan röstade nej. Men 18 länder har ratificerat detta, och flera andra länder har sagt att man ändå tycker att det är en bra utgångspunkt.

Processen är sådan att de länder som inte anser sig kunna stå bakom texten – Frankrike och Holland och även en del andra länder där det finns svårigheter – formulerar vilka svårigheter de har för att vi ska kunna anta en text. Detta har vi diskuterat flera gånger. Vi behöver ett nytt fördrag, bland annat för att kunna fatta beslut med större effektivitet och öppenhet och för att kunna möjliggöra framtida utvidgningar. Det är en process där varje land på något sätt visar sina kort så småningom. Det kan inte göras i den stora, offentliga debatten.

Sedan kommer en regeringskonferens. I samband med det ska vi från svensk sida verka för att ha den så öppen och så inkluderande som det någonsin är möjligt med såväl Sveriges riksdag som med allmänheten. Det är väl jättebra om Ulf Holm vill bidra till den diskussionen.

Anf. 67 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Precis som Cecilia Malmström säger är det egentligen inte innehållet i Berlindeklarationen som är föremål för interpellationen. Innehållet har vi både diskuterat och ställt skriftliga frågor om.

Här handlar det mer om processen och om hur statsministern har agerat på mötet. Det är det som är det intressanta. Jag anser att det är oroväckande för framtiden. Hur ska den nya regeringen hantera EU-frågorna framöver?

Det kanske också finns en viss oro över hur Tyskland har agerat när det gäller sitt nya arbetssätt med EU-frågorna. I vissa fall har Angela Merkel varit skicklig, till exempel inför EU-toppmötet i början av mars när det gäller klimatfrågorna. Det måste man ändå tillstå. Där lyckades hon faktiskt övertyga och prata med länder som var emot att man skulle anta några riktlinjer om klimatfrågorna. Jag säger inte att allt som det tyska ordförandeskapet har gjort är fel.

Just diskussionen om det konstitutionella fördraget och toppmötet i mars i sammanband med 50-årsfirandet gör mig lite orolig för att det arbetssättet ska anammas när det gäller den här processen och att det blir en hemligstämpel över hela processen.

Jag hoppas givetvis att den svenska regeringen kommer att agera för en öppenhet gentemot riksdagen men också i EU-sammanhang argumentera för att det måste finnas en öppenhet i en så viktig process som ska

gälla EU:s konstitution, grundlag eller vad man nu vill kalla den framöver.

Jag tror att det absolut viktigaste är att vi får detta klart för oss.

Jag kan hålla med om att Berlindeklarationen inte direkt är någon kioskvältare. Det står inte så mycket nytt i den och det är dessutom ett dokument som är mycket dåligt översatt till svenska.

Det absolut viktigaste är att statsministern inför svenska medier sade att han inte känner sig politiskt bunden av någonting som står i Berlindeklarationen. Det är den allvarliga och egentliga frågan. Hur kan han säga det?

Anf. 68 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Det finns även för hängivna öppenhetsivrare en tid i förhandlingar när man inte kan tillämpa full öppenhet och insyn. Så är det överallt. När det gäller väldigt känsliga saker och när man kanske behöver sätta press på vissa medlemsländer kan man inte i direktsändning försöka definiera exakt var svårigheterna ligger. Det gäller i fördragsfrågor till exempel. Det gällde inför vissa klimatfrågor för att man så småningom ska få en öppnare diskussion och enighet. Så är det ibland. Det är inte något nytt att man arbetar på det sättet inom EU. Det förekommer ofta. Det är ofta den möjlighet man har när det gäller väldigt känsliga frågor.

Vi och många andra medlemsländer försöker att ha en så bred offentlig process som möjligt. Det har ju verkligen gått åt det hållet de senaste tio åren.

Det finska ordförandeskapet har ju till och med webbsänt och tv-sänt en hel del av rådsmötena. Det kanske inte heller är en kioskvältare, men trots allt ett viktigt steg i rätt riktning. Vi hoppas att vi kan driva på så att det blir mer permanent.

Engagemanget i de här frågorna är naturligtvis lite olika beroende på vilken förvaltningstradition man kommer från. Det ska man inte hymla med.

Jag tror ändå att i just det här skedet, när man utgår ifrån det konstitutionella fördrag som föreligger och ser på vad man kan behålla, vad som behöver förändras, vad som behöver läggas till, vad man behöver komplettera med och vad man kan skippa, är situationen inte den att man kan göra det i direktsändning.

Varje land måste få göra detta. Det är mycket känsligt i vissa länder. Det är val och det är osäkerheter. En del länder känner att de inte själva har landat i sin parlamentariska förankring i detta. Det är en process som pågår i Nederländerna till exempel. Det ska vi känna respekt för.

Som jag har sagt flera gånger – jag vet inte hur många – ska vi från svensk sida försöka att utifrån det driva den fortsatta processen så öppet det någonsin är möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2006/07:109 till skatteutskottet

2006/07:111 till arbetsmarknadsutskottet

Motioner

2006/07:Sf16–Sf18 till socialförsäkringsutskottet

2006/07:C2–C6 till civilutskottet

2006/07:MJ3 till miljö- och jordbruksutskottet

2006/07:N13 till näringsutskottet

2006/07:Sf19–Sf21 till socialförsäkringsutskottet

2006/07:U4–U6 till utrikesutskottet

2006/07:Ub14–Ub16 till utbildningsutskottet

2006/07:A28–A31 till arbetsmarknadsutskottet

2006/07:So17–So19 till socialutskottet

2006/07:U7–U9 till utrikesutskottet

2006/07:MJ2 till miljö- och jordbruksutskottet

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2006/07:99 En fristående kronofogdemyndighet
m.m.

2006/07:Sk8 av Lars Johansson m.fl. (s)

med anledning av prop. 2006/07:105 Konkurrens på lika villkor i kon-
tantbranschen

2006/07:Sk9 av Lars Johansson m.fl. (s)

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 13 april

**2006/07:470 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter inom bi-
ståndet**

av *Hans Linde* (v)

till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

**2006/07:471 Kulturmiljöpolitiken som en integrerad del av klimat-
och miljöpolitiken**

av *Eva Selin Lindgren* (c)

till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

2006/07:472 Statsbidragen till handikapporganisationerna
av *Lars U Granberg* (s)

till statsrådet *Maria Larsson* (kd)

2006/07:473 Antalet nya jobb till följd av skattereduktion för hushållstjänster

av *Fredrik Olovsson* (s)

till finansminister *Anders Borg* (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 april.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 april

2006/07:1015 Tandvårdsreformen

av *Carin Runeson* (s)

till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2006/07:1016 Kreditgivning vid bostadsköp

av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2006/07:1017 Förslag om hushållsnära tjänster

av *Agneta Berliner* (fp)

till finansminister *Anders Borg* (m)

2006/07:1018 Svenska insatsvaror i katastrofhjälpen

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

2006/07:1019 Könsstämpning

av *Maria Kornevik Jakobsson* (c)

till statsrådet *Tobias Billström* (m)

2006/07:1020 En reformering av Internationella valutafonden

av *Hans Linde* (v)

till finansminister *Anders Borg* (m)

2006/07:1021 Pass och personlig integritet

av *Carina Hägg* (s)

till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:1022 Mindre avgift för skolresor

av *Patrik Forsslund* (m)

till statsrådet *Jan Björklund* (fp)

2006/07:1023 Moms på ljudböcker

av *Gunilla Carlsson* i *Hisings Backa* (s)

till finansminister *Anders Borg* (m)

2006/07:1024 Överenskommelse om informationsutbyte

av *Inger Jarl Beck* (s)

till försvarsminister *Mikael Odenberg* (m)

2006/07:1025 Samlat program mot kvinnovåld

av *Margareta Cederfelt* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1026 Lärlingsutbildning

av *Margareta Cederfelt* (m)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1027 Fler innovationer med fler uppfinningar

av *Margareta Cederfelt* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1028 Grensetjänstens långsiktiga finansiering

av *Ann-Kristine Johansson* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2006/07:1029 Akademiska utbildningar inom hälso- och sjukvård

av *Margareta Cederfelt* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:1030 Idrottens utbildning

av *Lars Wegendal* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1031 Ett nytt samarbetsorgan för att främja socialt företagande

av *Christer Adelsbo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:1032 Utveckling av det sociala företaget

av *Christer Adelsbo* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1033 Laxfisket

av *Jeppe Johnsson* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:1034 Ersättning till minderåriga brottsoffers vårdnadshavare i samband med förhandling i brottmål

av *Göran Lindblad* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1035 Rättsskydd och rättshjälp

av *Peter Hultqvist* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1036 Fackliga rättigheter i Etiopien

av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1037 Fackliga rättigheter i Tanzania

av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1038 Etiska konsumtionsval inom Regeringskansliet

av *Carina Hägg* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:1039 GATS-avtalet och den svenska alkoholpolitiken

av *Barbro Westerholm* (fp)
till statsrådet Sten Tolgfors (m)

2006/07:1040 Kriterier för handelsavtal mellan EU och Syrien
av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till statsrådet Sten Tolgfors (m)

2006/07:1041 EU:s Burmapolitik

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1042 Bekämpandet av global antisemitism

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1043 Samhällets samlade resurser för långväga ambulans-transport

av *Nina Larsson* (fp)

till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:1044 Klusterbomber

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1045 Nordiskt diplomatbesök i Västsahara

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 april.

17 § Kammaren åtskildes kl. 12.34.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 8 §
anf. 36 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
2 § Meddelande om allmän debattimme	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 § Svar på interpellation 2006/07:456 om nedläggningen av Mobilisering mot narkotika och Alkoholkommittén	2
Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	2
Anf. 2 MORGAN JOHANSSON (s).....	3
Anf. 3 CHRISTER ENGELHARDT (s).....	4
Anf. 4 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	5
Anf. 5 MORGAN JOHANSSON (s).....	6
Anf. 6 CHRISTER ENGELHARDT (s).....	7
Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	7
Anf. 8 MORGAN JOHANSSON (s).....	8
Anf. 9 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	9
5 § Svar på interpellation 2006/07:436 om förvaltningen av småviltjakten på statens marker i fjällområdet	10
Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	10
Anf. 11 KARIN ÅSTRÖM (s)	11
Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	12
Anf. 13 KARIN ÅSTRÖM (s)	12
Anf. 14 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	13
Anf. 15 KARIN ÅSTRÖM (s)	14
Anf. 16 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	14
6 § Svar på interpellation 2006/07:440 om fördelning av utsläppsrätter	15
Anf. 17 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	15
Anf. 18 PER BOLUND (mp)	17
Anf. 19 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	18
Anf. 20 PER BOLUND (mp)	19
Anf. 21 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	20
Anf. 22 PER BOLUND (mp)	21
Anf. 23 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	22
7 § Svar på interpellation 2006/07:431 om kostnader för speciallivsmedel	22
Anf. 24 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	22
Anf. 25 CATHARINA BRÅKENHIELM (s)	23
Anf. 26 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	24
Anf. 27 CATHARINA BRÅKENHIELM (s)	25
Anf. 28 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	25
Anf. 29 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	26
Anf. 30 CATHARINA BRÅKENHIELM (s)	26
Anf. 31 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	27
8 § Svar på interpellation 2006/07:467 om vårdnadsbidrag och jämställdhet	27
Anf. 32 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	27

Anf. 33	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	28
Anf. 34	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	29
Anf. 35	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	30
Anf. 36	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	31
Anf. 37	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	32
Anf. 38	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	32
9 §	Svar på interpellation 2006/07:442 om avgifter på bibliotekslån	33
Anf. 39	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	33
Anf. 40	LEIF PETTERSSON (s)	34
Anf. 41	SIV HOLMA (v)	35
Anf. 42	MATS JOHANSSON (m)	36
Anf. 43	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	37
Anf. 44	LEIF PETTERSSON (s)	38
Anf. 45	SIV HOLMA (v)	39
Anf. 46	MATS JOHANSSON (m)	39
Anf. 47	GUNNAR ANDRÉN (fp)	40
Anf. 48	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	41
Anf. 49	LEIF PETTERSSON (s)	42
Anf. 50	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	42
10 §	Svar på interpellation 2006/07:451 om danskonsten	43
Anf. 51	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	43
Anf. 52	SIV HOLMA (v)	44
Anf. 53	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	45
Anf. 54	SIV HOLMA (v)	46
Anf. 55	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	46
11 §	Svar på interpellation 2006/07:459 om pris- och löneomräkning för kultursektorn	46
Anf. 56	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	46
Anf. 57	SIV HOLMA (v)	47
Anf. 58	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	48
Anf. 59	SIV HOLMA (v)	49
Anf. 60	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	49
12 §	Svar på interpellation 2006/07:445 om Berlindeklarationen	50
Anf. 61	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	50
Anf. 62	ULF HOLM (mp)	51
Anf. 63	TALMANNEN	52

Anf. 64 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	52	Prot. 2006/07:90
Anf. 65 ULF HOLM (mp).....	53	13 april
Anf. 66 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	54	<hr/>
Anf. 67 ULF HOLM (mp).....	55	
Anf. 68 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	56	
13 § Hänvisning av ärenden till utskott	57	
14 § Bordläggning.....	57	
15 § Anmälan om interpellationer.....	57	
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	58	
17 § Kammaren åtskildes kl. 12.34.....	60	

Prot. 2006/07:90
13 april

Tryck: Elanders, Vällingby 2007